

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 19. (79.) évf.

12. szám. 2009 december

Ára: 1,50 lej

Emlékezés és valóság

A húsz évvel ezelőtti karácsony is a Jézus-születés ünnepe volt. A mennybőlazangyalos, gyertyafényes emlékezést azonban sok család hajlékában kemény, érdes, fájó valóságok színezték át.

1989 karácsonyán voltak, akik féltek kilépni az utcára, ehelyett a képernyőre tapadva a szabad román televízió révén akartak jelen lenni a reményteljes világban. Voltak, akik gyanús körülmények között meghalt családtagjaikat, rokonaikat gyászolták. S még ők voltak a „szerencsésebbek”, hisz sokan nem tudták, hol járhat napokkal azelőtt eltűnt szerettük. Voltak hullaházak, amelyek előtt hisztérikus tömeg gyűródott keserű és rettegő reményben: hátha valamelyik holttest azonosításával bizonyosságra tehet szert. Voltak, akik azon spekuláltak, hogyan menthetnék át előnyeiket úgy, hogy kínos címeiktől megszabaduljanak. Olyanok is voltak, akik azon tépelődtek: vajon maradt-e a sebtében megsemmisített bizonyítékokon kívül még valami, ami majd ellenük fordulhat. És voltak, akik „csak” tiszta szemű, őszinte reménységgel néztek bele ebbe a felemás karácsonyba, és a fenyőágak illatában azt kérték Istentől: soha ne hozza vissza ezeket és azokat az időket.

A tízzel való oszthatóság fokozza az mementók aktualitását. 1989 „meg-

A tartalomból:

2 *Merre van innen Betlehem?*

5 *Megváltó karácsony (1989)*

7 *Interjú Elekes Botond
MUE-főgondnokkal*

15 *Búcsú Gyarmathy Györgytől*

váltó” karácsonyára emlékezünk magunk is Szabó László írásával. De természetesen nem szeretnénk ünneprontók lenni! Végül is úgy volna rendjén, ha a karácsonyt, az időtenger e békés, meghitt, ígéretes szigetét semmi nem árnyékolná be. Elsősorban lelkünket kellene megajándékoznunk azzal, hogy indulatok és hajszák, kényszeredettségek és viszolygások terhét letéve *szabadon* fordulhasson Betlehem felé.

Keressük fel barátainkat! Hívjuk fel távol élő rokonainkat! S ne azt a bizonyos álságos és banális álkérdést tegyük fel nekik: „hogyan vagy?”, inkább azt kérdezzük: „igazi-e az ünneped?”, „megszületett-e Benned Jézus?”, „érezed-e, amit a pásztorok?” S ami talán a legfontosabb – és ezért elsősorban magunktól kérdezzük meg –: „képes vagy-e szeretni?” (U. K.)

**AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY SZERKESZTŐI
ÁLDOTT KARÁCSONYT ÉS BOLDOG 2010-ET KÍVÁNNAK
MINDEN KEDVES OLVASÓJUKNAK ÉS MUNKATÁRSUKNAK.**

Merre van innen Betlehem?

A xxxx. esztendő karácsonyát valami örült sietség előzte meg. A múlt héten, mint megbolydult hangyaboly, olyan volt a város. Az utcákon végtelen kocsisor kígyózott, a járdákon tarkán hullámozó tengernyi ember nehezítette a közlekedést. Az üzletekben és bevásárlóközpontokban is hasonló kép fogadta a betévedt vendéget: rohanó emberek, fáradt, sokszor ideges elárúsítók, eszeveszett sietség.

Egy barátom jópofáskodva jegyezte meg: ezzel a nagy sietőséggel túlfutunk Betlehemem is. Mosolyogtam szavain, de amikor angyalok között közepette a központi nagyáruházban egy jól öltözött fiatalember megállított és színes reklámcédulát nyomott a kezembe, eszembe jutottak barátom szavai. Ilyen száguldásban nem lehet kiszállni Betlehemben, s mintha a kezembe nyomott reklámcédula is arra figyelmeztetett volna: állj meg, rohanó ember, állj meg rohanó Kolozsvár! A színes, szép kiviteli papírdarabkán drága, színarany zsebóra díszelgett, fölötté felirat: „Itt az ideje, hogy beállítsa óráját.”

Időszerű figyelmeztetés így karácsony előtt – gondoltam –, és ezenfelül jó reklámfogás valamelyik óragyárnak megnövelni karácsonyi bevételét. De a kezemben szorongatott aranyórák céduláinak a hátulján is írt valamit. Egy címet és

„Elmentek tehát sietve, és megtalálták Máriát és Józsefet, valamint a kisgyermeket, aki a jászolban feküdt.

A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztatva az Istent mindazért, amit éppen úgy hallottak és láttak, ahogyan ő megüzente nekik.” (Lk 2,16.20)

egy telefonszámot közöltek, amelyben felhívták jövődöbéli ügyfeleik figyelmét arra, hogy amennyiben emigrálni kívánnak, úgy bizalommal tárcsázzák a megadott telefonszámot, mert készséggel állnak mindazok rendelkezésére, akik el akarják hagyni az országot.

Én bizony elmennék ebből az országból – el, egyenest Karácsonyországba, oda, ahol ünnep az ünnep, oda, ahol sietős léptű ifjak és aggok

a jászolbölcsőhöz igyekeznek, oda, ahová nem kell ügynökségek ajtaján kopogni. És azt hiszem, nemcsak én, hanem sokan elkíváncozunk Karácsonyországba.

Bár meseszerűnek tűnik, de valójában, hogy létezik Karácsonyország. A földrajzi atlaszok szerkesztői, a kartográfusok nem tesznek ugyan említést róla, és egyetlen nagyobb lexikon sem közöl bár egy szócikket

erről az országról, de mégiscsak létező ország.

Talán a szerfeletti sietség, az örökök rohanás miatt nem találjuk életünk térképén?! Pedig ott van, ismerjük ezt az országot mindannyian, olyan ismerősek városai, utcái, terei. Szeretetvárosban a Jóság utca nyílegyenest a Családi Békesség te-

folytatás a 4. oldalon

Kovács Sándor

„Ha nincs advent, lesz-e majd karácsony?”

Ahogy az idő telik fölöttem, egyre meghittebb élményeket keresek a karácsonyban. A várakozás időszakában mindig felidézek egy-egy gyermekkori emléket. Az idén például az jutott eszembe, hogy minden vasárnap legalább egy családtag – ha a többinek nem volt lehetősége – elment az istentiszteletre. És bizony sokszor megesett, hogy nekünk, gyermekeknek nem volt módunkban az adventi időszakban elmenni a templomba, mivel vasárnap délelőtt kötelező pionírtevékenységre rendelték a községközpont általános iskolájába. Néha az is megtörtént, hogy nem is volt semmiféle tevékenység, mivel a szolgálatos tanárt biztosan elfelejtették „beosztani”. Mi csak vártunk és vártunk, de ez épp elég volt ahhoz, hogy ne legyen már időnk elmenni a templomba. Mire legyalogoltuk a három kilométer távolságot hazáig, édesanyám vagy édesapám – legjobb esetben mindketten – épp akkor értek haza az istentiszteletről. Mi akkor zuhantunk be nagy mérgesen a kapun.

– Adjon Isten részt a könyörgésből! – köszöntek ránk szüleink.

– Adjon Isten! – ez volt a válaszuk, és egészen megnyugodtunk, lecsendesedtünk.

Évek múltán kíváncsian érdeklődtem a férjemtől, vajon náluk a családban szokás volt-e ez a fajta köszönés azok felé, akik nem voltak a templomban egy-egy vasárnapon. Igen, mint kiderült, náluk is szokásban volt.

Hogy miért nem köszöntünk, unitáriusokként (!) így: „Adjon Isten részt az áhítatból!” vagy „Adjon Isten részt az imádságból!” – azt a mai napig sem tudom. Mint ahogy azt sem tudom, édesanyám a dagasztás után miért „tett keresztet” a kelendő tésztára vagy a ropogósra sült házi kenyérre, mielőtt megszegte volna. Nem tudom, csak természetesnek találok – mint ahogyan azt is, hogy most világgá kiáltom: „Adjon Isten részt a könyörgésből!” És őszintén szeretném, ha igazi adventi csend fogadná a köszönésemet.

(A cikk címét Lukácsi Vilma *Adventi kiáltás* című írásából kölcsönöztem.)

Benedek Enikő

Lánglobbantás a szívekben

Miről beszéljünk karácsonykor?

Ahogy egyre sietősebb léptekkel közeledik a szeretet, a család, az ajándékozás, de főleg Jézus világra jöttének ünnepe, a nagy lóvás-futásban, takarításban, vásárlásban igen sok energiát és pénzt fordítunk a külsőségekre, a látványosságra, az ajándékozásra, miközben gyakran megfeledkezünk a legfontosabbról: a lelki készülődésről. Mert karácsonyra nem csupán külsőségekben kell készülni! És a család minden tagjának *együtt* kell készülnie. Erről szeretnék a továbbiakban néhány szót ejteni.

A készülődés alapvető „terepe” a beszélgetés. Erre lehetőleg akkor kerítsünk időt, amikor együtt van az egész család. Beszéljünk arról, mi is az ünnep, miért fontos, sőt elengedhetetlen hozzátartozója életünknek. Arról is eshet szó, ki mit remél a karácsonytól a generációkon belül. Fontos, hogy erről is tudomást szerezzenek a fiatal családtagok. Máskülönben is, azért kell a család fiatalabb-idősebb tagjainak együtt várni a karácsonyt, mert ezeknek az együttléteknek fontos szerepük van a generációk közötti kapcsolat erősítésében, a hagyomány megismerésében és az értékek továbbadásában.

Közösen beszéljük meg, hogy a legtöbb családban megünneplik a családtagok születésnapját, erre előzőleg készülünk, verset vagy éneket tanulunk, ajándékot készítünk, tortát sütünk, amelyet majd gyertyával díszítünk – és együtt fogyasztjuk el jóízűen. Karácsony is ehhez hasonló ünnep: Jézus születésnapja. Ez különben is olyan esemény, amely közel áll emberi mivoltunkhoz. Hiszen sok családban – bár sajnos egyre kevesebb otthonban – születik gyermek, és a várakozást és születést átéli a család minden tagja: gyermek, szülő, nagyszülő és szinte az egész rokonság. Együtt ünneplik ezt a csodát: az új élet, a kisgyermek világra jöttét.

Nézegezzünk a család gyermekét vagy gyermekeit ábrázoló képeket! Mivel a kisgyermek gondolkodása konkrét, elkerülhetjük a gyermek ama feltételezését, hogy a

kis Jézus *most* születik meg. És róla miért nincs fényképünk? – teheti fel a kérdést valamelyik gyermek. A válasz egyszerű: mert abban az időben az emberek nem ismerték a fényképezés tudományát.

Különleges öröm a családban, ha a gyermekeinkkel közösen készítünk az ünnepet idéző ablak- és karácsonyfadíszeket, színes, csillogó papírból, só-liszt-víz gyurmából, agyagból, kukoricacsuhéból, amelyeket aztán ki is aggatunk fára, ablakba, melyiknek hol a helye.

A közös készülődés egyik tevékenysége lehet egy karácsonyi üdvözlő elkészítése (rajz, vízfestmény, kollázs stb.). Biztosan sokan legyintenek erre, felesleges tevékenységnek tartják, amikor a karácsonyi jókívánságok továbbítására ott a telefon, az elektronikus levelezés stb. De higgyék el, egy gyermekéző alkotta üdvözlőnél nincs szebb, nincs személyesebb! Velem minden bizonnyal egy véleményen lenne Kosztolányi Dezső is, aki így határozza meg a karácsonyi üdvözlő fogalmát: „A karácsonyi üdvözlő felszólított remény, biztatás az élethez, szembeszállás a fergeteggel.”

Arról is beszélni kell, hogy ezt az ünnepet a világ milioi számon tartják, és megemlékeznek a kisdéd születéséről.

Felhívhatjuk a figyelmet arra is, hogy a „betlehemi tragédia” – amikor tudniillik Máriának és Józsefnek csak egy istálló jutott – milyen sokszor megismétlődik. Segíteni a rászorultakon keresztényi feladat gyermeknek és felnőttnek egyaránt. És ezzel el is érkeztünk karácsony egyik üzenetének megfogalmazásához: szívet és ajtót nyitni az elesettek, a rászorultak felé.

Tehát erre hívja fel figyelmünket a karácsony. De jegezzük meg: karácsony nemcsak figyelmeztet, de kötelez is! Mindez nem jelent emberfeletti áldozatot, csupán annyit, hogy Jézust ne csak ünnepeljük, hanem költöztessük be és hordjuk is mindennap a szívünkben. Érdekes tehát odafigyelni, hogyan ünnepelünk. Ne csak a beszéd, a szavak szintjén deklaráljuk az ünnep fontosságát, szépségét, fennkölségét!

A család együttléte, a közös tervezgetés és kivitelezés elengedhetetlen feltétele annak, hogy lelkünket is díszbe öltöztessük.

Végezetül feladatként szeretném „meghagyni”, hogy a *Közlöny* minden kedves Olvasója tanulmányozza és saját belátása szerint értelmezze, majd vesse szívébe Márai Sándor gondolatait és intelmeit: „Az ünnep különözés. Az ünnep a mély és varázsos rendhagyás. Az ünnep legyen ünnepies... legyen valami a régi rendtartásból, a teljes kikapcsolódásból; legyen benne áhítat és föltétlenség. Az ünnep az élet rangja, felsőbb értelme. Készülj föl reá testben és lélekben!”

Ha a fentebb leírtakra elég időt szánunk, napról napra közelebb kerülhetünk lelkiekben is az ünnepekhez.

Baka Judit

Merre van innen...

folytatás a 2. oldalról

rére vezet, oda, ahol együtt vannak a családok, ahol békesség és szeretet honol, oda, ahol Jézus születésének minden szív őszintén örül. Karácsonyországban fontos az ünnep, a szeretetet ott naponként és csomagolatlanul ajándékozzák egymásnak az emberek, Karácsonyországban nem a helyempapírba csomagolt, milliós értékű ajándék, a fény, a szaloncukor s a plafonig érő karácsonyfa a legfontosabb, hanem az, hogy ismét érettünk születik meg Jézusunk. Ma még nem késő útra kelni Karácsonyországba, s akik ma velünk együtt elindulnak, azok bizonyosan meg is érkeznek. Lukács evangéliumának pásztorai foglalkoznak bennünket. Ezek az egyszerű atyafiak ismerik az utat, és megmutatják, merre induljunk a jászolbölcső, az örök Betlehem felé. Induljunk el hát velük – sietve.

De ne rohanjunk! *Rohanás és sietés* nem egy! A rohanó, az örökös száguldó ember türelmetlen, felület, nincs ideje másra, mint önmagára, esetleg nem figyel sem gyermekére, sem hitvestársára, barátja szavát is alig hallja meg. A betlehemi pásztorok nem rohantak hanyatt-homlok a jászolbölcsőhöz, nem is tolongtak egymás lábát taposva, hogy az újszülött Jézust láthassák.

Nagy rohanásunkban nehogy elmenjünk Karácsony, Betlehem mellett! Nehogy túlfussunk a célon, nehogy csak az ajándékosztogatás maradjon meg ebből az ünnepből! Mert ha nem is akarunk tudomást venni róla, *mi* ajándékoztatunk meg a legdrágábbal – a kisded Jézussal, a csecsemővel, aki ma bennünk sír, és holnap prófétává nőhet bennünk, akinek élete és példaadása életünkön és példánkon keresztül építi Isten országát. Karácsonyra készülve azt is tartsuk szem előtt, hogy jusson időnk *egymásra* is figyelni! Vajon ünnepre készültünkben, nagytakarítás, bevásárlás, sütés-főzés közben, ajándékvásárlási lázban jutott-e időnk arra, hogy megfogjuk társunk kezét, hogy szemébe nézve felfedezzük a betlehemi csillagot? Volt-e időnk lehajolni gyermekünk, unokánk fölé, és meséltünk-e neki karácsonyról, Jézus születésének fontosságáról? Vagy

eszünkbe jutott-e bekopogni szomszédunk ajtaján és megkérdezni, nincs-e valamire szüksége? Jutott-e időnk átölelni munkatársunk vállát, és megkérdezni, hogyan készül az ünnepre, volt-e időnk meghallgatni az elégedetlenkedők panaszát, s az önelégültek dicsekvését? Adventi rohanásunkban maradt-e időnk rutinnossá vált virtuális üdvözléskattintgatások mellett szeretettől sugárzó sorokat írni távolban élő szüleinknek, testvéreinknek, rokonainknak?

Mert erről szól karácsony – az egymásra figyelni tudó szeretetről. Karácsonyország az a „hely”, ahol nem az én a legfontosabb, hanem ugyanolyan fontos a te s a mi; mindannyiunk élete, karácsonya. Betlehem pásztoraival siessünk a jászolbölcsőhöz, úgy siessünk, hogy utunkon lássuk meg a Máriákat, a Józsefeket, és hagyjuk, hogy életük részévé váljék életünknek! Ha így van, azt hiszem, már a jászolbölcsőnél is vagyunk, Betlehemben, Istennek hála megérkezhetünk.

Karácsonyországban örök béke, megelégedés, öröm honol. Csakhogy ennek az országnak a határai az ünnep után lassan szertefoszlának, és hiába akarnánk e boldog ország lakói maradni, vissza kell térnünk földi lakhelyeinkre. Ahogyan a karácsonyfáról foszlik az ünnepi dísz, ahogyan napok múlva megszokottá, majd az új évben fölöslegessé válik, úgy szokott rólunk is lekopni, lefoszlani a karácsonyi jóság. Az új évben mindig felsajdul a lelkem, amikor a szemétre vetett temérdek karácsonyfa-roncsot látom, a díszeitől, az ékességétől megfosztott, de egykor körülállt és megénekelte karácsonyfát. Miért dobjuk ki a fölöslegessé vált, levelét hullató fával együtt karácsonyi jószágunkat, szeretetünket is? Az örökös rohanásból nincs visszatérés, s a rohanó ember karácsonyból úgy rohan vissza a hétköznapi világba, mintha mi sem történt volna.

Az ünnepnek vége, kezdődhet az újabb hajszá, rohanhatunk tovább!

De még egy perc türelmet kérek a rohanóktól, mert a betlehemi pásztoroknak van még üzenetük számunkra. „A pásztorok pedig visszatértek, dicsőítve és magasztalva az Istent mindazért, amit éppen úgy hallottak és láttak, ahogyan ő meg-

üzente nekik”. Milyen más az a mód, ahogyan a *pásztorok* térnek vissza mindennapi foglalatosságukhoz, mennyiben különbözik a *mi* rohanó életvitelünkétől! Ők úgy tértek vissza, hogy dicsőítették és magasztalták az Istent, mert megéreztek és megtapasztalták, hogy a bölcsőnél átéltek nem csak karácsonyra érvényesek, az Istentől kapott szeretet egész esztendőben áldássá teheti életünket, ha úgy térünk vissza Betlehemből, Karácsonyországból, ahogyan ők tették.

Raimundus Lullus (1233–1316), a középkori rajongó szerzetes, teológus és filozófus írta a következőket: „Megkérdezték attól, aki szeret, honnan származik. Azt felelte: – A szeretetből. – Kié vagy? – A szereteté. – Ki nemzett? – A szeretet. – Hol született? – A szeretetben. – Ki táplált? – A szeretet. – Miből él? – A szeretetből. – Hogy hívnak? – Szeretetnek. – Honnan jössz? – A szeretetből. – Hová mész? – A szeretethez. – Hol vagy? – A szeretetben. – Van-e másod mint szereteted? – Igen, adósa vagyok annak, akit szeretek”.

Adja Isten, hogy ünnepszentelésünkben úgy térhessünk vissza, és úgy találkozassunk, mint a pásztorok – dicsőítve és magasztalva az Istent legnagyobb ajándékáért: szeretetéért!

Kórházlelkészi szolgálat

Hogy beteg hozzátartozóját
idejében elérjük, kérjük,
tartózkodási helyét
a következő telefonszámokon
bejelenteni:

Ferenczi Enikő,

Kolozsvár,

0740-063767;

Katona Dénes,

Székeludvarhely,

0266-213100;

Orbán Erika,

Sepsiszentgyörgy,

0740-502563;

Pavelka Attila,

Marosvásárhely,

0746-234917.

Megváltó karácsony

Régóta készülök írni 1989 megváltó adventjéről, karácsonyáról. Hogy miért? Azért, mert az akkori népfelkelést és államhatalmi változást – fölöttébb megfélemlített lelkiállapotból szabadulva – életem legboldogabb, ténylegesen megváltó fordulataként éltem át. Bizony, sokaknak jelentett megváltást a húsz évvel ezelőtti karácsony, és sajnos túl sok családba hozott gyászt vagy életre szóló sebesülést. Írásomat a hősök és az ártatlan áldozatok előtti főhajtásnak szánom, akiket mára sokan elfelejtettek.

Nagyszében, 1989. december 21–22.
Jakabffy Tamás felvételei

A történelmi és politikai előzmények rövid számbavételével kezdem. A második világháború nyertes nagyhatalmainak jaltai egyezménye (1945) Kelet-Közép-Európát szovjet érdekövezetnek nyilvánította. A térség nyolc országában honosították meg a szovjet típusú, népi demokráciának csúfolt kommunista diktatúrát, amely tulajdonképpen államvezetési szintre emelt népi irtást és szervezett bűnözést jelentett. A parancsuralmi rendszerek alattvalói teljes kiszolgáltatottságban és jog-

fosztottságban éltek, gyakorlatilag a saját államuk megálázott foglyai voltak. A megkínzott, bebörtönzött, kényszermunkára hurcolt vagy meggyilkolt áldozatok száma világháborús nagyságrendű. Ezeket az istentelen és embertelen államhatalmi rendszereket lelkileg szörnyszülött emberek teremtették és tartották fenn, tehát azokat terheli a fő bűn, akik ennek elsődleges működtetői voltak: az alapítók és honosítók, a különböző szintű párt- és államvezetők, az államvédelmi szervek és a karhatalmi erők tagjai és sokan mások. Nem kevésbé bűnösök azok sem, akik az előbbiekkal szándékosan, meggyőződésből vagy haszonkeresésből rendszeresen együttműködtek. A besúgók hadseregének aljasabb része is ilyennek minősíthető.

Az egészséges lelkiületű ember természetéhez tartozik, hogy sötétségből világosságra és elnyomatságból szabadságra vágyik. Az ilyenfajta emberek esetenként egyéni tiltakozó hőstettekkel leplezték le a diktatúrákat, amikor pedig ellenálló közösségekké sikerült szerveződniük, akkor világra szóló megmozdulásokkal szálltak szembe elnyomóikkal. Ilyen volt a berlini felkelés (1953), a varsói tüntetéssorozat (1956), az 1956. évi magyarországi forradalom és szabadságharc, az 1968-as „prágai tavasz”, a lengyelországi kikötővárosok munkásságának tiltakozó mozgolódása, majd a Szolidaritás megszületése (1970, 1980), a brassói munkástüntetés (1987. november 15.), és az európai parancsuralmi rendszereknek véget vető 1988–1989-es rendszerváltozási hullám. Az egyéni példák közül most csupán egyet említek, a házunk tájáról, amiről mindezidáig túl kevesen tudnak.

A nagyajtai Moyses Mártont (1941–1970) az 1956-os forradalommal rokonszenvező és kommunistaellenes versei miatt már diákkorában hét év börtönre ítélték. A börtönbeli kínvallatások közben saját nyelvét metszette le, nehogy vallomásra bírják. 1970. február 13-án rendszerellenes tiltakozásként a brassói pártszékház előtt leöntötte benzinnel és meggyújtotta magát. Az élő fáklyára a közelben ólálkodó Securitate-munkatársak rávetették magukat és Moysést elhurcolták. Megtagadták tőle az orvosi ellátást. Rettenetes kínok között szenvedett hónapokon át, mígnem május 15-én visszaadta lelkét Teremtőjének.

A hősök példája gyönyörűen igazolja azt, hogy az ember számára igenis vannak a létezésnél, a pusztá életnél magasabbrendű értékek, és ezeknek az értékeknek a választása mindig üdvösebb, mint megalkuvóan eltűnni az elviselhetetlen helyzetet. Az egyéni és közösségi hőstettek, a dicsőséges és levert forradalmak egyértelművé teszik, hogy nemes ügyek érdekében mindig érdemes vállalni az áldozatot, rendkívüli esetekben akár az élet-áldozatot is. Idézzük csak fel, hogy ilyen vonatkozásban 1956 karácsonyában mennyire hitelesen csengett Má-

folytatás a 6. oldalon

Szabó László

Megváltó karácsony

folytatás az 5. oldalról

rai Sándor biztatása: „Angyal vidd meg a hírt az égből, / Mindig új élet lesz a vérből.” A mennyből az angyal akkor megmondta az elcsüggedt, és cukorkák helyett karácsonyfán lógó magyar népnek – és azután is minden karácsonykor biztatott minket –, hogy nincs olyan gátlástalanul elnyomó világi hatalom, olyan kegyetlen tökéletességgel működő parancsuralmi rendszer, amely az embertelen szolgaságot természetszerűsíthetné és a szívek mélyéről maradéktalanul kiölthetné a szabadságvágyat. Jézusnak, a nagy lelki felszabadítónak a születése mellett a mindenkori karácsonyi csillag az előbbiekre is figyelmeztette a diktatúrákban sínylődőket és – hála Istennek – nem eredménytelenül. Az égi jelre, a ragyogó csillagra való figyelés nem bizonyult hiábavalónak: ’56 áldozati véréből bő három évtizedes eltolódással Magyarország vrontás nélkül lett új élet, a trianoni határon innen pedig 1989 megváltó karácsonyában hasadt meg a hajnal, hogy a bátrak és ártatlanok véréből itt is megszülessen a várva-várt szabadság.

A húsz évvel ezelőtti temesvári népfelkelésről és romániai államhatalmi változásról nem mondok újat. Csupán az alapvető tényeket ismertetem, amelyeket a történelemhamisítás és a népbutítást jegyében sokan tagadnak vagy elhallgatnak. Tehát, ha tetszik, ha nem, Tőkés László akkori temesvári református lelkipásztornak az államhatalmi és az azt kiszolgáló egyházvezetőségi önkénnyel való szembeszegülése adta meg a szikrát. A bátor híveknek és rokonszenvezőknek egy csoportja december 15-én a református paplak köré gyűlt, hogy tanúi legyenek a tervezett erőszakos kilakoltatásnak. A néma tiltakozás résztvevőinek száma egyre szaporodott, a következő napokban hatalmas rendszerellenes tünte-

téssé nőtte ki magát, amely lángra lobbantotta Temesvárt és egész Romániát. Bár megpróbálták, a karhatalmi erők fegyverrel sem tudták elfojtani a népfelkelést. A hősi halottak száma 1311, a sebesülteké meghaladja a 3000-et. Sokan közülük december 22-e után, az új államvezetőség gyilkos felelőtlensége miatt váltak áldozatokká. Áldott legyen az emlékük!

Húsz év távlatából nem könnyű lelkesítően érezni és írni 1989 megváltó karácsonyáról. Talán csak azoknak sikerül, akik résztvevői voltak az akkori sorsfordító eseményeknek, vagy felszabadító élményként átélve örökre szívükbe zárták azokat a napokat. Ma oda kerültünk, hogy egyesek a népfelkelés valóságát teljesen tagadják. Mások „mindentudóan” sejtetik, hogy egyébről volt szó: tudjátok, a nagyhatalmak, a titkosszolgálatok, világátrendezési tervek mozgattak mindent és mindenkit – így okoskodnak. Vannak, akik azzal az együgyű véleménnyel sajnálnák le az egészet, hogy azelőtt „jobb” volt. A felsorolt véleményhordozóktól érdemes óvakodni, mert vagy haszonélvezői voltak a nacionál-kommunista rendszernek, vagy éretlenek és méltatlanok a szabadságra. Tény, hogy az új államvezetés kisajátította a népfelkelést, önmagát hitelesítő forradalommal alakította át, és eredményesen megvalósította a régi rendszer haszonélvezőinek érvényesülését az új rendszerben politikai és gazdasági téren egyaránt. Ezért nem került még nyilvánosságra az igazság 1989-ről, és talán ezért lehetünk valamennyire csalódottak. Ettől a lényeg változatlan: 1989 megváltó karácsonya nem a haszonélvezőké és nem a törthitűké! Akik így érzik, karácsonykor biztosan nem felejtene el imádkozni az áldozatokért és a szabadulásért. Mi tartozunk közéjük!

UnitInfo internetes ajánló

<http://books.google.com>

Aranyosrákosi Székely Sándor: Unitária Vallás' történetei Erdélyben. (Kolo'svárt, 1840)

Katechesis azaz keresztyén vallásra való tanítás: megy az Erdélyben lévő Unitária Ekkleziák és Iskolák szükségére az Egyházi Főtanács által most ujonan kibocsátott (Kolo'svárt, Nyomatott az ev. ref. Kollegium betüivel. 1854)

Kilépni a templom zártságából

*Elekes Botond Áronnal, a Magyarországi Unitárius Egyház főgondnokával
Czire Szabolcs beszélget*

Először néhány személyesebb vonatkozásra kérdeznék rá: kérlek, beszélj származásodról, családi hátteredről, felmenőidről, és említs néhány fontosabb dolgot, amit otthonról hozol!

Ha apai nagyapám, dr. Elekes Domokos egykori erdélyi unitárius főgondnok valamit „megkövetelt” négy gyerekétől, az nem volt más, mint az Elekesek unitárius hitének és felekezeti hovatartozásának – hogy úgy mondjam – feltétlen megtartása és továbbörökítése. Siménfalván a 18. században bizonyíthatóan letelepedett őseim, a siménfalvi Elekes család több unitárius papot és papnét, keblitanácsost, gondnokot és főgondnokot adott egyházunknak. Édesanyám római katolikus, anyai nagyapám evangélikus. Ha mindehhez hozzáveszem, hogy apai nagyanyámat, a híres székykeresztúri Lengyel család sarját reformátusnak keresztelték és nevelték, akkor büszkén elmondhatom, hogy személyemben „kiteljesedett” a híres erdélyi ökumené. Na de, visszatérve a kérdéshez, a hitét nem elsősorban a templomban gyakorló Édesapám számára – és ezáltal természetesen számomra is – az unitarizmus sokkal több volt, mint vallás vagy felekezeti hovatartozás. A szűkebb családomban az unitarizmus gyakorlatilag életformát jelentett. Tanár Apám és tanítónő Édesanyám szinte semmit nem tiltott meg nekem, bármit megkérdezhettem, nem voltak tabuk, olyan dolgokról is meghallgatták véleményemet, amiről nem volt ildomos akkoriban beszélni vagy úgy vélekedni (azt is mondhatnánk, hogy lévén egyedüli gyerekük, elkényeztettek, de nem erről van szó). A morál olyan elméleti és valós határaira is hagytak elmerészkedni, ahova a közösség értékrendje szerint már blaszfémia volt eljutni. Azt hiszem, ez az akkori Marosvásárhely szellemiségét is általában jellemezte. Drága

Apám páratlan türelemmel és végtelen szeretettel nevelt, hihetetlen derűvel élte meg az erdélyi magyarokért kamaszos indulattal és forradalmi hevülettel tenni akaró középiskolás, vagy a 40 centis hajú anarcho-liberális egyetemista koromat. A lényeg az volt, hogy bármennyire összevesztünk is, bármennyire megbántottam őket, tudtam, hogy mindig hazamehetek, és Ők ugyanúgy szeretnek. Mindig volt otthonom: Szüleim fiatalkorom legbiztosabb támaszát jelentették. Amit otthonról hoztam, az a szeretet dicsérete és hirdetése. Ebbe a képbe teljesen beleillik, hogy 13 éves koromban saját akaratomból – nem szülői kényszer hatására – mentem el konfirmálni (így kerültem az akkori marosvásárhelyi segédlelkész, Bálint-Benczédi Ferenc első konfirmandus csoportjába).

És a családon kívüli fontosabb hatások?

Szüleim mellett volt még néhány személy – többségükben tanár –, akik végső soron meghatározták személyiségem alakulását. Marosvásárhelyen nem a Bolyai Líceumba jártam, hanem a Papiu Líceum magyar tagozatára, ahol a magyarok kisebbségben voltak-voltunk. Hála a Gondviselőnek, első perctől megszeretett a város elmúlt negyven évének – véleményem szerint – legkiemelkedőbb és legeredményesebb tanára, Tőkés András fizikatanár (Tőkés László püspök bátyja). András, aki azóta is egyik legjobb barátom, egy olyan szellemi kört alakított ki maga körül, amely az oda bejutóknak egy életre meghatározta az identitását. Így lettünk szabadelvű hazafiak, a szociális kérdésekre érzékeny fiatalok (ma úgy mondanák, hogy baloldali értékek követői...), az alapvető emberi jogokat eszményítő, és azokért küzdő, a zsarnokság minden szegmensét elutasító debattőrök, az anyagi léttel

nem törődő, de ugyanakkor Borgest vagy Hamvast istenítő erdélyi magyarok. Szerettünk jókat enni és inni, nagyokat mulatni, nem szégyelltünk semmilyen munkát, és nem tekintettük szolgáltatásnak vagy áldozathozatalnak a másokon való segítséget. Hát valahogy így lettem azzá, aki vagyok: fizikus, minisztériumi szakmai tanácsadó, két fiúgyermek apja, 24 éve boldog házasságban élő férj és magyar unitárius.

Kedvenceid: sport, zene, művészet, étel?

Kisgyerek koromtól versenyszerűen úsztam, majd vízilabdáztam (behívtak a korosztályos válogatottba is). Mindig imádtam olvasni, és lételemem volt a zene. Ha valami hiányzik az életemből, az a szabadidő, amit olvasásra és zenehallgatásra tudnék szánni. Családom tagjai és jómagam is nagy gourmet-k vagyunk, mindig nagyon tudtunk örülni a húsvéti báránycombnak és egy pohár vagy palack bornak. A családi ebédnek és vacsoráknak mindig volt egyfajta szakralitása; mindig hálásan gondoltunk Urunkra, hogy az nekünk akkor általa megadatott.

Hogyan kerültél Magyarországra, milyen állomásokon haladtál át?

1985-ben a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem végzős fizikusaként a ceauşescui beolvasztási állampolitika gyakorlatának elszenvédőjeként egy – vagy pontosabban két – észak-moldvai település iskolájában jelölték ki a tanári állásomat. Rövid gondolkodás után megtagadtam az állás elfoglalását. Szüleim ebben is maximálisan támogattak, és hazaköltöztem Marosvásárhelyre. Négy éven keresztül magántanár voltam, több tíz tanítványom sikeresen felvételizett a XI. osztályba, illetve sokan közülük felvételt nyertek külön-

folytatás a 8. oldalon

Kilépni...

folytatás a 7. oldalról

böző műszaki, orvosi és más egyetemekre. 1986 nyarától egy nagyszerű román ember segítségének köszönhetően a megyei kórházban segéd-munkásként is alkalmaztak, tehát hivatalos munkahelyre is szert tettem. Délelőtt kórház, délutántól késő estig tanítás. Akkor szoktam meg azt, hogy a reggel hétkor felvett cipőmet este tíz óra körül tudom lehúzni... Ez a fajta „kettős élet” hosszú távon tarthatatlan volt, akkori élettársamat – ma már feleségemet – frissen végzett orvosként közben „kihelyezték” Moldvába, emiatt úgy döntöttünk, hogy áttelepedünk Magyarországra. 1989 szeptemberében, a dühöngő

zsarnokság végkifejletének utolsó előtti órájában hivatalosan áttelepedtem Magyarországra.

Hogyan mélyült el kapcsolatot az Unitárius Egyházzal?

Áttelepedésemet követően, gyakorlatilag azonnal felkerestem és „beiratkoztam” a Budapesti Unitárius Egyházközségbe. Az 1990-ben és 1991-ben született fiaimat az akkori püspök, Huszti János keresztelte meg. Nagyobb ünnepeinken részt vettem az istentiszteleteken, ahol annak idején sok olyan „furcsasággal” szembesültem, ami számomra, erdélyi unitáriusnak nehezen volt értelmezhető (itt különösen az ún. kispoharas úrvacsorára gondolok). Folyamatosan kaptam a különböző egyházi hírlveleket, illetve Édesapám unokatestvérének, dr. Murvay Sámuelnek főgondnokká választását követően az egyház belső működésének körülményeiről is értesültem. 2001-ben Nagybatyám javaslatára a Főtanács tagjává választottak, részt vettem Rázmány Csaba püspök első megválasztásában. 1998-tól civil foglalkozásomból adódóan gyakran találkoztam az Erdélyi Unitárius Egyház vezetőivel, dr. Szabó Árpád püspökkel, Andrási György és Gyerő Dávid előadótanácsosokkal stb. Azt gondoltam, annak idején sok olyan ügyben tudtam segíteni, ami magyarországi segítség nélkül nem, vagy szerényebb formában valósult volna meg. Ezekben az években gyakorlatilag kéthetente megfordultam Erdélyben, ha tehettem, mindig megkerestem az erdélyi unitarizmus egyik állócsillagát, Kolcsár Sándor esperest, Sanyi bácsit. Összefoglalva: egyházzal az átlagosnál intenzívebb volt az informális és formális kapcsolattartásom.

Hogyan lettél főgondnok?

2005 tavaszán Rázmány Csaba azzal a számomra meglepő kéréssel keresett meg, hogy vállaljam el a főgondnoki jelöltséget. Őszintén szólva megpróbáltam lebeszélni a kéréséről. A történet, amelynek részleteit területi okok miatt e helyen nincs lehetőségem ismertetni, végül is úgy végződött – vagy kezdődött –, hogy egy viharos zsinat 2005 áprilisában a Magyarországi Unitárius Egyház főgondnokává választott.

Melyek voltak a főgondnokság fontosabb tapasztalatai?

Megválasztásomat követően azonnal elkezdtem a Magyarországi Unitárius Egyház mint intézmény összes kérdéskörének, ügyeinek és feszültségeinek alapos feltárását és beható megismerését. Nem voltak illúzióim, gyakorlatilag azzal szembesültem, amire számítottam. Ami meglepett, és amit a mai napig nem tudok elfogadni, az a közösségen belül – elsősorban a lelkészek körében – tapasztalt egymásnak-feszülés, gyakran háborúskodás. Látni kell, hogy a Magyarországi Unitárius Egyháznak mint intézménynek gyakorlatilag húszéves múltja van. A szűkös anyagiak nem tették lehetővé egy professzionális egyházi hivatal felállítását és működtetését, ami számtalan kérdés megoldását „a szőnyeg alá söpörte” vagy akadályozta. Úgy szoktam fogalmazni: ha egy Magyarországon élő unitárius kizárólag az egyházi szertartások alapján ítéli meg az egyházat vagy egyházközséget, akkor többnyire mindet rendben talál. Ha azonban választott tisztségviselőként a részletek után is érdeklődik, a háttérbe jobban belelát, akkor sok minden számára nem tetsző dologgal is találkozhat.

Leginkább mit találtál visszásnak?

Civil állásomban szerzett vezetői tapasztalataimat használva már az első perctől arra törekedtem, hogy átlátható működést és mindenki számára hozzáférhető, demokratikus döntési mechanizmusokat honosítsak meg. Erre különösen nagy szükség volt, ugyanis az egyház alaptörvénye számos ellentmondást és pontatlanságot tartalmaz, gyakorlatilag nincsenek tematikus szabályzatok, az „így szoktuk mi csinálni” – az Alaptörvényben foglaltakkal sokszor ellentétes – szokásjoga volt a szabály. Akik az elmúlt négy és fél évben megkedveltek, azok többnyire emiatt tették, akik pedig ellenségeim lettek, azok – majdnem kizárólag – ugyan csak ezért váltak azzá.

Legfőbb szinten az Egyháznak két vezetője van: a püspök és a főgondnok. Hogyan befolyásolta Rázmány Csaba hosszas betegsége a munkamegosztást?

A püspök betegsége miatt sokkal több feladat megoldása hárult rám. Képviseltem az egyházat az állam legkülönbözőbb hatóságai és

vezetői előtt, írtam és elszámoltam pályázatot, összeállítottam a költségvetéseket, korrektúráztam emlékeztetőket és meghívókat, de szerveztem könyvbemutatót is stb. Mindig arra törekedtem, hogy plebejus és puritán főgondnoka legyek a közösségnek, semmilyen munkát nem tartottam rangomon alulinak.

Általában nézve mennyire tud a jelenlegi egyházkeretben érvényesülni a világi vezető?

Meggyőződésem, hogy egyházunk életében, a legkisebb falusi egyházközségtől a zsinatig, a közoktatási intézményeinktől a szociális-karitatív hálózatainkig minden helyszínen kiemelkedően fontos a világi személyek aktív közreműködése. Ezt nem csupán azért gondolom így, mert egyházunk alaplogikájának, a presbiteri egyházi modellnek ez az egyik sarokpontja, hanem azért is, mert meggyőződésem, hogy a 21. század

kihívásaira másként nem tudunk korszerű és használható válaszokat adni. Látni kell, hogy a püspök nem lehet ingatlanszakértő, nem kell jogtudornak lennie, nem érthet a közbeszerzési eljárásokhoz stb. A gyülekezeti lelkész sem lehet árajánlatokat mérlegelő gazdasági szakember, költségvetéseket összeállító közgazda, de mondhatnám, hogy villanyszerelő vagy akár kőművesmester sem. Mindenkinnek azzal kellene foglalkoznia, amihez a leginkább ért. Ugyanakkor azt is látni kell, hogy nagyon kevés olyan világi van, aki hitbuzgalomból szabadidejében, heti rendszerességgel részt vesz valamelyik intézményünk működtetésében. Az egyházközségek presbitériumainak, de mondhatnám a különböző egyházi főhatóságok tagjainak többsége a mindennapi munkájából fakadó terheltsége miatt a szó szoros értelmében nem látja el azt a feladatát,

amelyre megválasztották. És akkor gyakorlatilag a kör bezárult: a lelkész igenis árajánlatokkal és vállalkozókkal kell hogy babráljon ahelyett, hogy családokat látogatna vagy az ifjúsági mozgalmat szervezné stb. Ott, ahol megvannak azok a világiak, akik tehermentesítik a lelkészt, ott a hitéleti szolgálat is sokkal eredményesebb és elmélyültebb. Beszélhetnénk még a lelkészi intézmény társadalmi beágyazottságáról és presztízsről, a világi tisztségviselők ettől jóval elmaradó társadalmi megítéléséről, de ez a kérdés túlmutat a beszélgetésünk keretein.

Összefoglalva: intézményeink életében és munkájában nélkülözhetetlenek a világiak. Csak egyelőre nem látom – tisztelet a ritka kivételnek! –, hogy hol vannak. Egyházunk egyik legnagyobb jövőbeli feladatának gon-

folytatás a 10. oldalon

Ők, a templomszépítők

Csodálattal és elismeréssel írom le a szójátékot: ŐK, a templomszépítők. Ők, akik a nyári vakációzások idején is hűséggel közmunkáztak, és az őszi folyamán is odaadóan dolgoztak! Le az összes kalapokkal előttük, megérdemlik, bár nem az elismerésért tették!

Áldozatos tevékenységük nyomán további látható eredményekről adhatunk számot: júliustól már villanyáram-hálózat is van az imádság házában; majd – korábbi kapcsolatfelvételnek köszönhetően – egy marosvásárhelyi ipari alpinista érkezik, és kezdődik a toronysisak és a -gomb javítása és festése, „unitárius kézből”. Az iklandi keblitanácsos és építkezési vállalkozó a felmérést követően állványra küldi munkacsoportja tagjait; a csinos épületet újraöltöztetik: fényes-szürke „lábbelit”, barna zsebes fehér „szövetkosztümöt” visel most Isten dicsőségére. Eddig nem volt illemhely az épület mellett, mostantól ez is van, nem kell a szomszédba bekérezkedni.

Alig fejezem ki elismerésemet a keblitanács példás hozzáállása miatt, máris folytatják a közmunkát: augusztusban a templom belső bútorzata részleges javítását és teljes festését végezték el, kellemes barna színt adva a padoknak, szószéknek, az úrasztalának, a harmóniumnak, a karzatnak, a palást-tároló szekrénynek. Ismert ernyei fadaragó alkotásai kerülnek illő helyükre: a szószékre bibliatartó, úrvacsorai kehely, búzakalász, szőlőgerezd, az adományozás helyére persely. Tűző napon készül a fasszín, mert erre is már régóta szükség volt. Férfiak és nők együtt közmunkáznak. Szeptemberben már új ajtókilincseken kezük nyoma, a kerítés és kapuk javítását, tisztítását és festését tervezik. Az újravakolás sem ma-

radhat el. Októberben mindezeket már „kipipálhatjuk”. Október 16-án a Székelykálból, lelkészi értekezletről hazafele utazó püspök, a főjegyző-esperes, a teológiai oktató és lapszerkesztő megállnak az újjászülető templomnál. Közmunkázó lelkes egyháztagek fogadják, arcukról öröm sugárzik. „Már most olyan e templom, mint egy szép kis ékszer, hát még milyen lesz, amikor sikerül teljesen felújítani! Adjon Isten további áldásos munkát!” – mondják a kolozsváriak, és a nagyernyei templomszépítőket ez is előbbrelépésre készíti. Hisz egyéni és közösségi fejlődés terén időnként szükséges a „fentről” érkező elismerés kifejezése.

Az október végén tartott keblitanácsi gyűlésen már a templomi fűtésrendszer infravörös melegítőkkal való biztosítása ügyében születik határozat. Novemberben az asszonyok válladják, hogy a szószéket, az úrasztalát, a padokat, a karzatot új varrottasokkal ékesítik. A templomszépítés nemes feladata különböző élethelyzetben levő embereket készítet jókedvű együttműködésre: boldog párkapcsolatban élőket és hitvestársát elvesztett, nagyra nőtt gyermekeire büszke, unokái nevelését is segítő nagyszülőt, felnőtt gyermekét nemrég temető szülő, jövő évi konfirmációra készülő fiára büszke édesanyát. Ők folytatni kívánják azt, amibe belekezdtek. Nagy bizalomnak és tekintélynek örvendő lelki vezetőjük, tettekre kész, munkás új gondnokuk, szorgalmasan író jegyzőjük, precíz nyilvántartást vezető pénztárosuk, közérdekben jóra gyorsan kapható keblitanácsosaik egybehangolt vezetéssel készülnek a 2010-ben esedékes 100. évforduló méltó megünneplésére.

Ünnepibb lehet – és legyen is! – 2009. évi adventjük és karácsonyuk!

P. T. Sz.

Kilépni...

folytatás a 9. oldalról

dolom a szóbanforgó testvéreink mielőbbi integrációját mindennapjaink életébe.

Milyen kezdeményezésekre, eredményekre vagy büszke?

Az elmúlt években sok nagyszerű dolog történt a magyarországi unitáriusok életében. Sikerült teljesen felújítanunk a kocsordi és a debreceni templomot és parókiát, illetve az idén elvégeztük az egyik legszebb kárpát-medencei unitárius templomunknak, a hódmezővásárhelyinek a belső felújítását. Már 2006 elején elfogadtuk az egyház alkalmazottjai öregkori ellátását segítő támogatási rendszerünket (önkéntes nyugdíjpénztári tagság támogatása). Jó érzéssel gondolok a Nyikómenti árvíz utáni adománygyűjtésre is: 2005 őszén az elmúlt évtizedek legjelentősebb magyarországi unitárius adománya gyűlt össze az erdélyi árvízkárt elszenvedett testvéreink megsegítésére. Az elmúlt évek mindegyikében az inflációt jelentősen meghaladó béremelést tudtunk biztosítani a lelkészek és a világiak számára. Az előbbi eredmények nyilván nem egyszemélyes megvalósítások. Igazán büszke arra vagyok, hogy azokat, akik megválasztásom idején bizalmatlanok voltak velem szemben, főgondnoki szolgálattal, a mindennapi munkámmal meg tudtam nyerni. Büszke vagyok, hogy teljesebbé tettem egyházunk belső demokráciáját, hogy többnyire pacifikálni tudtam életünket.

Ki legyen főgondnok és miért?

Az vállaljon főgondnokságot, aki képes rendszerességgel akár heti húsz órát az egyházért dolgozni. Nyilván ez csak a szükséges, de nem elégséges feltétele a szolgáltatnak. Nem árt, ha markáns jövőképe van az egyházzal, jótekonny hatású, ha vezetői tapasztalatai vannak, de kifejezetten szükségesnek tartom, hogy a saját érdekei fölé tudja emelni a közösség érdekeit. Késznek kell lennie a legkülönbözőbb próbatételekre és áldozathozatalokra. Hogy miért? Azt gondolom, ezt ki-kimaga kell hogy eldöntse. Én az általam meg nem ismert Nagyapám emléke miatt vállaltam a kihívást.

Melyek az egyház főbb erősségei és gyengeségei – főgondnoki szemmel?

Egyházunk legfőbb erősségét hitéletünk tisztaságában és üzeneteink korszerűségeiben látom. Rohanó világunkban egyre többen keresik azt a közösséget, ahol nem számon kérik, ahol szeretettel veszik körül felebarátai, ahol érthető számára a szövegről elhangzó üzenet. Nagyon sok barátom keresett meg, hogy szeretne gyülekezeteink valamelyikéhez csatlakozni, többen vannak olyanok, akik adójuk 1%-át annak ellenére is nekünk ajánlják fel, hogy más felekezethez tartoznak. Meggyőződésem, hogy amennyiben az elkövetkező években egyházunk „ki tud jönni a templomainkból”, tehát a társadalom szélesebb rétegei számára az élet különböző területeiről meg tudja fogalmazni az unitárius üzeneteket, egyre több hívünk lesz. Ezek az üzenetek nyilván a krisztusi szeretetben és a magyar identitásunkban kell hogy gyökerezzenek. Egyik szegmens sem hiányozhat. Az unitárius lelkészek abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy szolgálatuk során gyakorlatilag minden igaz gondolatot hirdethetnek. Nincsenek rákényszerítve arra, hogy hazudjanak, minden lehetőségük megvan arra, hogy hitelesek legyenek. Ezt a lehetőséget, „aki életének utolsó órája szerint él” (Tamási Áron) nagyban kamatoztatni tudja a közössége javára. Az előbbieken alapján soha nem értettem, hogy a szekularizált világunkban, amikor nap mint nap azt látjuk, miként esnek szét, törnek darabokra családok és közösségek, miként lehetséges, hogy a testvéregházaink állandóan stigmatizálnak bennünket és megkérdőjelezzik kereszténységünket. Azt gondolom, hogy ha valamiben kiteljesedhet Jézus tanítása, akkor az nem más, mint a magyar unitarizmus.

Az utóbbi időben az erdélyi és a magyarországi egyházak szervezeti egyesítésének elkötelezett munkása vagy. De, ha jól tudom, nem voltál mindig „egyesülepárti”. Mi változott meg?

Tisztázzuk a kérdést! Én az egyesülést – pontosabban fogalmazva a magyar unitáriusok egységét – kezdetől fogva két, jól elkülöníthető megközelítésből vizsgáltam. Az első a hitéleti, hitelvi, a második az ezekhez szorosan kötődő egyházi tevékenységek optikája. Mindig azt hangsúlyoz-

tam, hogy a magyar unitáriusok kizárólag Dávid Ferenc hitelveit és az abból fakadó egyházi gyakorlatokat követhetik. Ez azt jelenti számomra, hogy a budapesti istentisztelet formája nem lehet más, mint a siménfalvié: ugyanabból az énekeskönyvből kell énekelnünk. A keresztelesek, a konfirmációk, az esküvők ugyanazon liturgiák alapján kell hogy megvalósuljanak. De tovább megyek: a lelkészek képzése és továbbképzése kizárólag a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben történhet, az unitárius ifjúsági mozgalom munkaterülete a teljes Kárpát-medence, a szociális-karitatív és közművelődési unitárius munka ernyőit Erdély és Magyarország egésze felett kell kibontani. Ezzel azt akartam példázni: meggyőződésem, hogy nincs két magyar unitarizmus, csupán egy. Úgy gondolom, aki ezzel nem ért egyet, vagy aki ezt tagadja, nem érti a lényeget.

A másik megközelítés az intézményi keretek vizsgálata. 2005-ben úgy láttam, hogy az erdélyi és a magyarországi egyházak párhuzamos intézményi struktúrával jól működhetnek. Akkoriban úgy gondoltam, hogy az intézményi egységet egy új, a két egyház intézményi struktúráját összefogó közös főhatóság felállítása jelenítené meg – ezt én generális konventnek neveztem –, továbbá a két egyház alaptörvényének teljes formai és tartalmi azonossága (nyilván a magyarországi bizonyos intézmények, például az egyházkörök kimaradtak volna, ugyanis ez Magyarországon indokolatlan lett volna). A generális konvent jogállása, összetétele és működése azonos tartalommal jelent volna meg mindkét alaptörvényben. Itt jegyzem meg, hogy tudomásom szerint nagyjából hasonló megoldással éltek a magyar reformátusok. Ezt a javaslatomat 2005 őszén a két egyház elnökségeinek közös – formális – ülésén előadtam és emlékeztetőben rögzítettük. És aztán nem történt semmi.

Az azóta eltelt évek tapasztalatai azonban egyértelművé tették számomra, hogy az előbbi intézményi megoldás a magyarországi unitáriusok szempontjából nem elégséges, ezzel a megoldással nem jutunk tartalmi szempontból előbbre. Így jutot-

tam el az egységes Magyar Unitárius Egyház eszményéhez.

Ha jól értem, itt többről van szó, mint két meglévő intézményi struktúra formális egyesítéséről.

Ahhoz, hogy a magyar unitáriusok teljes hitéleti, hitelvi és egyéb tevékenységeinek szervesült egysége megvalósuljon, a kárpát-medencei unitáriusok sürgősen létre kell hogy hozzák a Magyar Unitárius Egyházat. Én nem egyházegyesítésben gondolkodom, annál többről volna szó. A Magyar Unitárius Egyház a már kö-

rüljárt teljes egység megtestesítése mellett egy új, a 21. század kihívásaira és külső környezetére válaszolni tudó egyházi struktúrákat (hatóságokat és intézményeket) szabályozó alaptörvény alapján kell hogy működjön. Úgy gondolom, nem csupán arról van szó, hogy az Erdélyi Unitárius Egyház jelenlegi hatóságai és választott tisztségviselői kiegészülnek majd a magyarországi képviselőkkel, ennél előbbre kell hogy jussunk. Ki kell találnunk a döntési mechanizmusok korszerűsítését, a hatóságok

összetételét és hatáskörét, pontosítani kell a választott tisztségviselők feladatkörét stb. Tisztában vagyok azzal, hogy ez egy hatalmas feladat, de muszáj lesz belevágni. Még akkor is, ha sokak ellenállásába ütközünk a megszokott pozícióik féltése miatt. Ez nemcsak a magyarországi, hanem az erdélyi unitáriusok érdeke is.

Ebben a meggyőződésben megnyírom a meghatározó Trianon gyalázatának lemosási szándéka?

folytatás a 12. oldalon

Benkő Enikő (1962–2009)

2009. november 11-e, szerda este háromnegyed hat. Indulok kóruspróbára. Tarsolyomban két fényképalbum, krónikás füzetem: tíz év emlékei.

Öt perc múlva hat, betérek templomunk kapuján, majd a tanácssterembe, ahogy már annyiszor. Elkéstem? Már mind az ötvenen ott vannak. Síri csend. Köszönés, halk suttogás. Leülök a megszokott helyemre. A karnagy eddig mindig pontosan érkezett.

Hol késel, Enikő? Itt van férjed, Jenő, két lányoddal együtt. Hat óra, itt vagyunk mind. Enikő, hallod?

Ott fent, a csillagok között, halod-e?

„Bach Szép csillagát vegyék elő... – folytatnád a próbát. – Jó... lesz, lelkescském...”

Csillag voltál, ránk ragyogtál, neveltél minket bölcsen, halkan, arcod, kezéd mozdulatával, tehetséged, hangod, mosolyod által. Mennyi jókedv, derű volt e családi hangulatú próbakon! Megtanítottál Istent dicsőíteni dalban. „Figyeljünk hangunkra, de figyeljünk társunkra, egymásra is!” – szóltál. Körülnéztél, s már tudtuk, hogy névsorolvasást tartottál. Hiányzik valaki „igazolatlanul”? – Te hiányzol Enikő, és fáj a hiányod.

Gyászolni, siratni, emlékezni gyűltünk össze ezen a szerda este. Egy nappal azután, hogy utolsó utadra kísértünk, családod, rokonaid, munkatársaid, tanítványaid, zenész- és dalostársaid, tisztelőid, a nagyszámú gyászoló gyülekezet. Ko-

porsód mellett elnémult daloláshoz szokott ajkunk, nevünkben is búcsúzott lelkészünk, Kovács István, őszinte, megrendült hangon, meghatóan, szépen, felemelően szólt hozzád, Istenhez, hozzánk.

Rendhagyó kóruspróba: Gazdag Géza felolvassa a halálhíredre érke-

zett leveleket, amelyek Kiskunhalasról, Fótról, Csólyospálosról, Utrechtből, az óceánon túlról hozták a tisztelet, a szeretet és sajnos immár a részvét érzését.

Samu bácsi bekereteztette fényképed, a dalárdás szekrényünkre függesztettük ki, Edit egy nagyított, bekeretezett fényképet hozott, ami termünk falára került. Figyelsz ránk, tudjuk.

Méltó emléket akarunk állítani neked Balázs Anti bácsi kopjafája,

neved fennmaradása által és... azáltal, hogy nem adjuk fel, folytatjuk megkezdett munkádat. Könnyes elszántsággal fogadjuk, hogy megőrizzük a ránk hagyott legfőbb örökségedet: az együvé-tartozást. És amikor majd a mindent meggyógyító szeretet a fájdalmat elfödi a szép emlékek leplével, újra dalolni fogunk. Tudjuk, hogy Te is ezt szeretnéd.

„Most nem tudunk dalolni, egyszer majd, ha mégis, / hozzád is elér majd, hozzád, fel az égig, / csengőn, szépen szólón, ahogyan szeretted, / tisztán, miként őriz Téged a szeretet.” (alkalmi vers részlete, elhangzott a nyitott sírnál)

Benkő Enikő Etédre indult. Református és unitárius szülők gyermeke volt, őt reformátusnak keresztelték. A szülőfalui elemi iskola két osztálya után Marosvásárhelyre került. A Művészeti Líceumban tanult, csellózott. Érettségi, majd munkavállalás következett; ének, tánc, tállalkozás későbbi férjével, Jenővel... A Vadrózsa együttesben táncolt, zenélt. Feleség és családanya lett, majd 1990-ben csellótanár a sepsiszentgyörgyi művészeti líceumban. Zene-pedagógiai röiskolai oklevelet szerzett Brassóban 1997-ben. A mára európai ismertségre szert tett Vox Humana kamarakórusban énekelt, nem egyszer Szilágyi Zsolt kísérettel karmestere volt, a Georgius zenekarban szólamvezető. 1999. május 19-e óta a Sepsiszentgyörgyi Unitárius Egyházközség kórusát vezette.

**Ferenczi Mária-Magdolna,
Gazdag Géza**

Kilépni...

folytatás a 11. oldalról

Megoldási javaslataimat a tapasztalatok, a jövőbe nézés, és nem a historizálás határozták meg. A Trianon előtti állapotok visszaállítása azért ábránd, mert azóta unitárius szempontból is megváltozott a világ. A 20. század elején például Magyarország jelenlegi területén az unitáriusok száma egy-két ezerre volt tehető, ma tizenöt-húszezerre becsülhető a ma-

gyarországi közösség híveinek száma. Ezzel szemben Erdélyben ellentétes irányú folyamat zajlott le (ami nyilván szorosan összefügg az előbbivel). És még sok más szempontot említhetnénk. A Magyar Unitárius Egyház megvalósítása nyilván szimbolikusan is sok mindenre lesz gyógyír, de Trianon gyalázatát nem tudja orvosolni. Azt nem is lehet.

Az egyesülést bizalmatlanul fogadók vagy azt nem támogatók gyakran a lehetséges negatív következményekre

hivatkoznak. Véleményed szerint milyen előnyökkel és hátrányokkal járhatna az egyesülés?

Balácsi László főjegyzővel és sok más unitáriussal közösen úgy gondoljuk (előterjesztés formájában az EKT 2009. november 7. ülésére közös javaslatunkat beterjesztettük), hogy a Magyar Unitárius Egyház létrejötte a magyarországi unitáriusok szempontjából az alábbi, azonnali előnyökkel járna: A Magyar Köztársaság (és Románia) állami vezetői és hivatalai

Nagyvilág

Az Avantgarde Szociológiai Központ felmérése a romániai templomlátogatásról. Négy romániai lakos közül csak egy megy el templomba hivatalos ünnepek alkalmával, a lakosság 20%-a pedig hetenként látogatja az istentiszteleteket. A felmérés azt is kimutatja, hogy a lakosság 17%-a havonta egyszer megy templomba, míg 7%-a sohasem. Romániában az erdélyi emberek vallásosabbak, hiszen hetente 23% látogatja meg Isten házáat. Természetesen az idősebb emberek „vezetnek”, 26%-uk hetente, 22%-uk csak az ünnepek alkalmával, 17%-uk hetente egyszer megy templomba. A fiatalok 26%-a húsvétkor és karácsonykor, 14%-uk hetente, 13%-uk havonta egyszer. (ziare.com)

Hivatalos ünnep lett Romániában az apák napja. Az apák napjának a bevezetését – az egyenjogúság jegyében – még a tavaly javasolta egy civil szervezet. Az apák érdekeit felkaroló szervezet elsősorban azért harcol, hogy az elvált szülők törvény által szabályozottan, közösen nevelhessék gyermekeiket. Ezentúl május első vasárnapján az apák napját ülhetik meg a családok. Egy héttel később az anyák előtt fejezheti ki mindenki tiszteletét, ugyanis a hónap második vasárnapja lesz az anyák napja – eddig hivatalosan ez utóbbi ünnep sem létezett. Az ünnepnapok bevezetése inkább csak szimbolikus jelentőséggel bír, az esetleges munkaszüneti nap szóba sem került, hiszen a törvényalkotók eleve vasárnapra tűzték ki a két ünnepet. (mti)

Csűry Istvánt választották a Királyhágómeléri Református Egyházkerület püspökévé. Az egyházkerület választó közgyűlése a korábbi helyettes püspököt választotta egy évre az egyházkerület élére. A választáson három jelölt indult, Csűry István 68, Mikló Ferenc nagyszalontai lelkész, bihari esperes 14, Józsa Ferenc aradi lelképásztor 3 szavazatot kapott. Tőkés László júniusban mondott le püspöki tisztségéről, miután európai parlamenti

képviselővé választották; ezután lett Csűry István a helyettes püspök. Csűry még helyettesé választása idején jelezte, feladatának tartja az egyházkerületben Tőkés László vezetése idején elindult átvilágítás folytatását. Ennek az a célja, hogy a román kommunista titkosszolgálat, a Securitate Irattárát Vizsgáló Bizottság (CNSAS) dokumentumai alapján kiderüljön, kik voltak besúgók az egyházban a rendszerváltás előtti évtizedekben.

„Döbbenetes fegyverletétel a jövő előtt” (Hankiss Elemér) Megrázó adatokat publikált Manchin Róbert, a Gallup Europe igazgatója a társadalmi közérzetről. A Gallup WorldPoll reprezentatív mintán, 120 országban tett föl kérdést arról, milyennek látják jövőjüket – pontosabban életüket öt év múlva – a világ társadalmi. Mivel Romániában nem volt felmérés, a minket is érintő Magyarországot nézzük. A felnőtt lakosság 34,2 %-a tartja a maga jövőjét reménytelennek vagy szinte reménytelennek. Egyedül Zimbabweben látják az emberek sötétebbnek a jövőjüket (40,3%). Ukrajnában, Lettországon, Portugáliában 20%, Lengyelországban 10% körül mozog azok aránya, akik ennyire nem bíznak a jövőjükben. A kifejezetten pozitív jövőképpel rendelkező országok: Németország (7,5%), Belgium (3,3%), Ausztria (3%), az USA (2,2%), Dánia (0,8%) és Hollandia (0,6%). A derűs jövőt látók világ bajnoka: Norvégia, ahol a felnőtt lakoságnak mindössze 0,5%-a látja sötétnek a jövőjét.

Azt, hogy 1993-ban és 2000-ben is az alsó harmadba került Magyarország, még megpróbálhattuk volna a magyar társadalom állítólag hagyományos borúlátásával magyarázni. De a mostani gyászos adatokat már nem lehet ilyen egyszerűen elintézni – mondja Hankiss Elemér szociológus-újságíró. Haiti (35,5%), Burundi (35,5%), Pakisztán (34%) és Togo (31,5%) van Magyarországgal egy társaságban. (hvg.hu)

• Összeállította KBZ •

előtt közel százezer magyar unitárius püspöke és főgondnokai képviselnék az egyházat. Ezzel a magyar unitáriusok Magyarországon is előlépnének az első öt legnagyobb keresztény felekezet közé, a további hozadékokról nem is beszélve. Megoldódik a magyarországi egyházközösségekben szolgáló lelkészek utánpótlása, rendeződik a lelkészek továbbképzése és esetleges tudományos munkásságuk intézményi háttere. A kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, illetve az erdélyi Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége által szervezett továbbképzések mindenki számára elérhetővé válnak. A programokon és a szakmai műhelyekben való részvétel a hitelvi, módszertani és egyéb kérdésekben felmerülő válaszok kidolgozásában való részvételre, illetve az eredmények egységes átvételére és gyakorlására ad lehetőséget a Magyarországon szolgáló lelkészeknek. Így biztosítható, hogy a magyar unitáriusok közös „nyelven” beszéljenek. Megoldódik az ifjúsági mozgalom és az ezzel szorosan összefüggő, a fiatal generáció hitéleti, valláserkölcsei nevelésének kérdése. Az elmúlt ötven év minden erőfeszítése ellenére Magyarországon nem tudtuk elindítani és életben tartani a fiatal generációt összefogó unitárius ifjúsági mozgalmat. Ezzel szemben az erdélyi fiatalokat tömörítő Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) Erdély legjobban működő és teljesítő ifjúsági szervezete. A Magyar Unitárius Egyház létrejöttével az ODFIE „munkaterülete” azonnali hatállyal kiterjedne Magyarországra is. Azt gondoljuk: a fiatal unitáriusokkal való törődés, az egyházba való integrálásuknak és megtartásuknak problematikája minden vitán felüli. Amennyiben ez

nem valósul meg, ha nem lesz utánpótlás, akkor templomaink szépen felújított skanzenekké válnak majd. A Magyar Unitárius Egyház fenntartásában megalapítható lesz az első magyarországi közoktatási intézmény. A magyarországi unitáriusok elmúlt 150 évének története bebizonyította, hogy a közösség egy unitárius iskola (netalán gimnázium) beindításához sem személyi, sem anyagi feltételekkel nem rendelkezik. Ahhoz, hogy a „történelmi” jelző tartalmának eleget tegyünk, feltétlenül szükséges, hogy intézményfenntartókká váljunk. Arról nem is beszélve, hogy hitünknek és egyházunk jó hírének szélesebb körökben való terjesztése is így a legkézenfekvőbb és leghatékonyabb. Az unitárius expanziót másként elképzelhetetlennek gondoljuk.

És a negatív következmények?

Én a magam részéről semmilyen hátrányt nem látok, negatív következményekkel nem számolok. Nyilván vannak ezzel ellentétes vélemények is.

Hol tart most a két egyház egyesítésének ügye?

A Magyarországi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa 2009. november 7-ei ülésén határozatot fogadott el, amelyben a 2010. február 6-ára összehívott Zsinatnak azt javasolja, hogy az Erdélyi Unitárius Egyházzal közösen legkésőbb 2010. október 31-ig hozzuk létre a Magyarországon és Erdélyben élő magyar unitáriusok teljességét összefogó Magyar Unitárius Egyházat. A közösség jövőjét hosszabb távra meghatározó egyházpolitikai határozatot a tizenegy magyarországi unitárius egyházközösség közül nyolc egyházközösség választott képviselői támogatták, három egyházközösség jelen levő képviselői pedig

nem. Amennyiben a Zsinat megerősíti a határozatot, a magyarországi unitáriusok készen állnak a történelmi feladat megvalósítására. A történet természetesen kétszereplős: az erdélyi unitáriusoknak is akarniuk kell az új egységet.

Érdemes még elmondani, hogy a minden részletre kiterjedő alaptörvény és tematikus szabályzatok kidolgozása hosszabb időt vesz majd igénybe. Úgy gondolom, ennek ellenére ki kellett használni a lehetőséget. Ha a '90-es évek elején a németek eljátszották volna az országaik egyesítésének lehetőségét, a mai napig is tartana a részletek kidolgozásának műhelymunkája, és ma is változatlanul két, önálló államban élne.

Végül arról szeretnék röviden megkérdezni, hogy egy ígéretes jövőkép víziójában miben látod a feltétlenül megörzendőt, és mely területeken látnád szükségesnek a gyökeres átrendeződést?

Amit mindenképpen meg kell őriznünk, az Dávid Ferenc tanítása és üzenete, felmenőink ebben gyökerező hite és egyháza. A gyökeres átalakításra szoruló pontokat jómagam elsősorban a jelenlegi egyházi hatóságok és a döntési mechanizmusok környékén látom. Nem szeretnék részletekbe menni, nem mintha nem volnának konkrét elképzeléseim és javaslataim, de a közös jövőnk tervezése nem egyszemélyes feladat. Nem tekintem magam a magyar unitárius igazságtételteményesének. Nálam sokkal okosabb és értőbb barátaimkal együtt fogjuk a részleteket kimunkálni. Egy biztos: a jövő elkezdődött!

Véleményem szerint a közeljövőben megkerülhetetlen lesz az unitá-

folytatás a 14. oldalon

"A humor Isten ajándéka"

(Báró József)

Mi marad meg?

Kihallgatásra jelentkezik a legalsószentbenedeki egyházközösség küldöttsége a püspöknél. A keblitanács ékesen beszélő tagja viszi a szót:

– Főtisztelendő Püspök úr, mi nem szeretnénk semmi rosszat mondani a tiszteletes urunkra, de már nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy mindig ugyanazt prédikálja.

A püspök szemrebbenés nélkül válaszol:

– Legyen szíves, mondja el pontosabban, mit is prédikál...

– Hát... ööö, Főtisztelendő úr, azt én most hogy tudjam végig elmondani?!

– Akkor csak nyugodtan hallgassák még egy ideig – zárta le a témát a püspök –, bár azt az egy prédikációt jegyezzék meg rendesen.

Elmondta Szabó Zoltán, Kolozsvár

Kilépni...

folytatás a 13. oldalról

rius expanzió kérdése. Nyilván nem utcán szórólapokat osztogató hit-térítőkre gondolok. Azt hiszem, Te mondtad, hogy be vagyunk szorulva a templomainkba. Én ezzel teljesen egyetértek. Ezen kell változtatnunk. A szélesebb nyilvánosság számára meg kell fogalmaznunk olyan unitárius üzeneteket, amelyek útmutatást és megoldást adnak a mindennapi életünkben felmerülő problémák kezeléséhez. Végig kell gondolnunk, a társadalmi alrendszerek melyikében akarunk aktívan jelen lenni, mi az, amit vállalni tudunk abból, amit a közbeszéd tematizál. Az egyházi és társadalmi diskurzusban az unitárius válasz nem lehet más, mint a szeretet üzenete, a keresztény jó hír.

Unitárius rádióműsorok

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalmasszerűen, vasárnapokon, 17.30-kor.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt.
December 20.

Unitárius hírek

Bukaresti Rádió,
a 909, 1197, 1323 és 1593 kHz
középhullámon.
Szerkeszti: Vincze Lóránt.
Vasárnapokon 10.00 órától.
December 20.

Igehirdetés

Az unitárius egyház részéről.
Marosvásárhelyi Rádió,
a 98,9 MHz ultrarövid,
valamint 1323 kHz (Maros) / 1593 kHz

(Hargita) középhullámon.
Szerkeszti: Tóth Béla.
Vasárnapokon 12.00 órától.
December 27.
Ökumenikus műsorok: december 25.
és január 1. (Nagy László)

Unitárius félóra

a székeljudvarhelyi
Prima Rádióban,
a 87,9 MHz-en, illetve interneten
a www.prima-radio.ro címen.
Szerkeszti: Csáki Levente.
Minden vasárnap reggel 8.30-kor.

November 11-én Marosvásárhelyen egyetemes lel-készí értekezletre került sor, amelynek legfontosabb témája az egyházi közelmúlt-kutatás és átvilágítás kérdésköre volt. Az értekezlet keretében a megbízott lelkészek beszámoltak a bukaresti kutatások eddigi eredményeiről.

November 14-én Kissolymosban a helyi unitárius egyházközség Kovács Lajos püspök születésének 100. évfordulójára emlékezett. Az eseményen részt vett Bálint Benczédi Ferenc püspök, valamint a néhai püspök családtagjai, leszármazottai. Az alkalmi szószéki szolgálatot Szabó Előd lelkész, unoka végezte.

November 16-án Bálint Benczédi Ferenc püspök Székelyudvarhelyen tanácskozott a két unitárius egyházközség, valamint a helyi önkormányzat vezetőivel az egyházi élet és a gyülekezetek helyzetéről, további terveikről.

November 19-én bemutatták Kénosi Tözsér János (1708–1772) és Uzoni Fosztó István (1729–1778) lelkészek latin nyelvű egyháztörténetének második kötetét. Megvásárolható az Egyházi Központi Hivatal iratterjesztő részlegén, ára 60 lej. Részletesebben következő lapszámunkban.

A János Zsigmond Unitárius Kollégium a Kolozsvári Belvárosi Unitárius Egyházközség és az Egyházi Képviselő Tanács támogatásával 2009. november 21-én a belvárosi unitárius templomban szervezte meg a VI. Unitárius Kórustalálkozót. A seregszemlén 13, unitá-

rius egyházközségek keretében működő vagy hasonló egyházi érdekeltségű énekkar vett részt, a következő településekről: Küküllődombó, Marosszentgyörgy, Nagyajta, Siménfalva, Vargyas, Szabéd, Olthévíz, Székelyudvarhely, Árkos, Homoródalmás, Székelykeresztúr, Alsófelsőszentmihály, Kolozsvár.

Halálának 20. évfordulóján Bözödi Györgyre emlékezett november 29-én a Bözödi Unitárius Egyházközség és a Sütő András Baráti Egyesület, ünnepi istentisztelet keretében.

Az Erdélyi Unitárius Egyház december 5-én Kolozsváron emlék-konferenciát szervezett az 1989. évi népfelkelés 20. évfordulója alkalmából. A Dávid Ferenc imateremben lezajlott rendezvény hálaadó áhítattal és püspöki nyitóbeszéddel kezdődött. Az egyház(i)ak üldöztetése, helytállása és ellenállása a nacionál-kommunista rendszerben témakörben először összefoglaló előadás hangzott el, majd Moyses Márton mártíriumának ismertetése után Nyitrai Levente és Sándor Balázs volt politikai foglyok személyes vallomása következett. A temesvári népfelkeléshez vezető útra az akkori események főszereplői emlékeztek. Az államvédelmi szervek egyházi életbe való beavatkozásának feltárása; közelmúlt-kutatás és átvilágítási kísérletek 1989 után témakörben elhangzott előadások a címbeli kérdéskörök általános romániai, illetve sajátos unitárius egyházi helyzetét foglalták össze. Az emlékűnnepség befejezéséeként az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyet tagjai, unitárius teológiai hallgatók és világi diákok alkalmi emlékmű-sort mutattak be *Megváltó karácsony* címmel.

A nagy világi

Búcsú Gyarmathy Györgytől

Mindig oly igazságtalan a tudatlan köznyelv önkénye, amikor két csoportra osztja a vallásos közösségek tagságát: egyházakra és világiakra. Főként az ún. világiakkal szemben hátrányos e nyelvi megkülönböztetés, mintha ők nem lennének egyház-
ziak. Hogy mennyire azok, sőt, arra sok kedves példánk van, s közöttük, az első sorban ott mosolyog Gyarmathy György. Bölcsen, mint aki sokat megélt már, s abból jól le tudta vonni a következtetéseket.

**Hűség. Elkötelezettség. Áldozatkészség. Cselekedet. Ökumenizmus. Szeretetszolgálat. Önmagukban üres szölamok, de megélve csodálattal eltöltő vonásai egy igaz jellemnek. Útmutatók a hétköznapiakban arról, hogyan kell szépen megélni az unitárius vallás biztatását a jellem általi üdvözlésre. Gyarmathy György életében úgy élte meg jellemét, ahogyan csak az igazán nagyok tudják: csendes és pontos hatékonysággal, önzetlenül és kiáradóan, erőteljesen és mégis hi-
valkodás nélkül.**

Hűség. Elkötelezettség. Az Erdélyből származott család fiának '56 után Magyarhonból mennie kellett, s egy szabad országban talált szabad életet: Svájcban. Hazája azonban szívében maradt: s onnan áradt ki életére, párjára, gyermekeire és munkájára. A magyar nyelvhez való igényes kötődése, a kultúra intézményeinek szolgálata, a tudomány útjainak megszállott fürkészése, az unitárius vallás mint életformáló erő megélése által maradandó példát mutatott arról: nem mindenki elvesz, aki elmegy.

Áldozatkészség. Cselekedet. Voltak idők, amikor nem lehetett látványosan tenni, csak csendben, észrevétlen. Óvatos és megfontolt érzékenységgel kereste és találta meg a legnehezebb évtizedekben is a szükségben levő erdélyi családok megsegítésének módját. Anyagiakkal és látogatásaik útján, egy csokoládé vagy egy jó könyv által tartották a hitet, hogy a gonosz világa mulandó már. Voltak, akik csak a felszabadulás után tudták meg, kitől jött az áldás. Számára ugyanis nem

ez volt a fontos, hanem a szükségben levők. Az ember.

Ökumené. Úgy fogadta el a másét: vallást, nemzetet, országot, hogy

Gyarmathy György 1933. április 5-én született Budapesten, Erdélyből a háború után kitelepített családban. Középiskoláit az Érseki Katolikus Gimnáziumban járta. A Műegyetem-szembe-
sült először az osztályharc szellemével, ahol „burzsoának”, „leplezett ellenségnek” titulálták. 1956-ban itt védte meg gépészmérnöki diplomáját, a forradalom kitörése tartalékos tiszti képzése idején érte. Megalapítója volt a Munkás és Katona Tanácsoknak, leszerelése után pedig beállt a Műegyetem rendfenntartó egységébe. A harcok megszűnését követően előbb Ausztriába, majd Svájcba menekült.

Zürichben állt munkába a Brown Boveri gépgyár gázturbina-szerkesztési osztályán. 1959-ben ösztöndíjjal a zürichi egyetemre ment, hogy gőzturbinákról szóló disszertációján dolgozhasson. Feleségével, Catherine-nal szintén Zürichben ismerkedett meg. Két fiuk Zürichben, lányuk pedig Dayton (Ohio) városában született, 1964-től ugyanis a US AirForce ottani úrkutató laboratóriumában dolgozott kutatóként. 1967 és 1983 között ismét a Brown Boveri gyárban helyezkedett el. A kísérleti laboratóriumot vezetve, s közben az aacheni műszaki egyetemen habilitációt szerezve egy újszerű dízel-motor-feltöltő kifejlesztését és piacra vitelét rendezte. Innen ragadta ki az a lehetőség, hogy az egyik leg-rangosabb európai felsőoktatási intézményben, a svájci Szövetségi

az övét szerette teljes szívéből, teljes lelkéből, teljes elméjéből és teljes erejéből. Nyitottsága és mégis pontos kötődése, elfogadása és mégis bőodaadása így a jézusi tanítványok erkölcsi magasságába emelte. Utolsó útja is a mások földjére vitte, ahová

folytatás a 16. oldalon

Győrő Dávid

Műszaki Egyetemen (ETH) az áramlástanai hőerőgépek tanszékét vezesse 16 éven át. Munkája az oktatás mellett több kutatási projektre is kiterjedt, négy éven át az intézet dékánja volt. 1991-ben a Budapesti Műszaki Egyetem díszdoktori oklevéllel tisztelte meg. 1999-ben ment nyugdíjba.

Ugyanezen évben a magyar kormány a müncheni főkonzulátus vezetésével bízta meg, Magyarország képviseletével Bajorországban. A diplomata időszak alatt Magyarországra EU-belépésének útját is egyengetni igyekezett. 70. születésnapja óta kötetlen, nyugdíjas életet élt, megerősítve a székely Gyarmathy ősök hazájához, Erdélyhez fűződő szálait. Már 1971-től építették kapcsolataikat rokoni, egyházi, majd 1990 után kisebbségpolitikai vonalak mentén is. Eleinte svájci protestáns lelkészek adományait szállították az árvíz- és földrengések által sújtott erdélyi egyház-
községeknek. A kommunizmus bukása után tulajdonképpen egyetlen nagyobb projektre összpontosítottak: Lókodra, ahol egy ökumenikus öregotthon létesítését karolták fel. Svájci segélyszervezetek támogatásával épült fel az unitárius papilak telkén az első épület, amelyben 2000 óta 24 öreg lakik. 2007-ben a svájci johanniták adományából lett új épületben megkétszereztek a férőhelyek számát. 2009 októberének végén – Erdélyből Afrikába utazva – hirtelen elhunyt.

Emléke legyen áldott!

A nagy világi

folytatás a 15. oldalról

az egyházi nőmozgalomban élen járó hitvest, a hithű katolikus Catherine-t elkísérte.

Szeretetszolgálat. A romániai változások után erdélyi unitárius egyházi munkájának formája az idősek-ről való gondoskodás lett. Előbb Kiss Domokossal és Rozáliával, aztán nélkülük, végig Catherine-nel, a lókodi öregotthon létrehozásában, majd kiépítésében talált rá új, „nyugdíjas” hivatására. Nemcsak a pénzalapok külföldi előteremtésében járt élen, hanem a mindennapok terheinek elhordozásából is kivette a részét – s számolt, rajzolt, fényképezett, tervezett fáradtság nélkül. Köszönetet főként azoktól kapott, akikért szolgált: az öregektől. Jelenléte, majd távollétében is közel-voltának tudata azt erősítette a lakókban, amire leginkább vágyakoztak: az összetartozást, a gondoskodást, s hogy többé nem magányos árvák.

Szolgálni a közösséget azt jelenti, mint a javát keresni – ez Gyarmathy György öröksége is. E felhívással azt mutatta meg az Erdélyi Unitárius Egyháznak is: minden erejét be kell vetnie e szolgálatba ahhoz, hogy erőre kapjon, és újra a hivatásának megfelelő fényben ragyogjon. Szolgálni az egyházat pedig úgy lehet

A lókodi papilak előtt, amelyet Gyarmathy személyes adományából építettek újjá.

igazán, hogy mindenki az általa elérhető kis dolgokra fordítja a figyelmét: egy intézményre, egy korosztályra, egy eszmére, egy műemlékre. Biztos ugyanis, hogy az egyház egészének megerősödése az összetevő kis egységek megerősödésétől függ. Gyarmathy György is így írta be magát, e szolgálattal, a közösség történelmébe, s ami még fontosabb: azok szívébe, akikért élt.

Meggyőződésem, hogy az örökkévalóságban is lankadatlan tervez, számol, s folytatja az eszmecserét a nagy unitárius világiakkal: Mikó Imrével és Szabó Samuval, Molnár Istvánnal és Jenei Dezsővel, hogy csak kortársait hozzam szóba. Bizonyára arról beszélnek, ami egyházunknak, az emberiségnek javára van. Akik életükben nem figyeltünk eléggé rájuk, bár többet néznénk ezentúl örökségükre.

A színjátszás öröme

2007-től működik a Székelykeresztúr Gyöngye Unitárius Színjátszó Társulat, amelynek megalakulása örömmel töltötte el a helyi színházkedvelők szívét. A rendszerváltás óta hiányolta és szomjazta a keresztúri közönség a kulturális élet e megnyilvánulásait. Ezért fogadták kiemelkedő érdeklődéssel és örömmel az első színdarabot, Illyés Gyula *Tüvétevők* című parasztkomédiáját, amelyet Székelykeresztúron két, Fiaftfalván egy, Ürmösön pedig egy alkalommal adtak elő.

Csoportunk lelkes tagjai úgy döntöttek, hogy továbbra is megpróbálnak örömet szerezni a székelykeresztúriaknak és mindazoknak, akik szomjazzák a kultúrát.

Így Mikó Amália lelkesítő fáradhatatlan irányításával és lelkes hozzáállásával újabb darab került bemutatásra: Tamási Áron *Hullámszó völgyéneke*.

Mindnyájan tudjuk, hogy az élet „hullámszó”. Mindenki, aki döntést hoz, az észére, ösztöneire vagy szí-

vére hallgat. Ennek a darabnak mély mondanivalója van, olyan, amely megmutatja, hogy egyetlen szó is változtat életünkön, hogy sorsunk Istentől függ, és az ő akarata szerint olyan fordulatok következhetnek be életünkben, amelyekre legmerészebb álmunkban sem számítunk.

A *Hullámszó* *völegény*t kétszer adtuk elő Székelykeresztúron. Nagy örömeinkre szolgált, mikor értesültünk arról, hogy október 24–25-re meghívtak bennünket vendégszereplésre Kálnokra.

Nagyon kedvesen fogadtak, izgalommal, örömmel. Finomságokkal vendégelték meg az utazás után. Személy szerint különösen örültem annak, hogy az ottani emberek elmesélték: hosszú-hosszú idő óta nem használták ilyen célra a kultúrotthonukat. Hálások voltak, hogy elmentünk előadni ezt a darabot, amely számunkra is tanulmányos volt. Barátságok szövődtek ebből az alkalomból, kölcsönös meghívások hangzottak el.

Kálnokon az október 23-ára emlékező, ünnepi ökumenikus istentiszteleten is részt vettünk, és nagyon jól esett, hogy felkértek bennünket: énekeljünk – mivel a szereplők többsége kórustag is.

A jövőbe tekintő búcsúzást kínálgatás is kísérte. „Ki-emelkedő emlék” e tekintetben a meleg fánk. Nem volt könnyű megválni a kedves kálnokiaktól. A búcsú hangulata érződött jó ideig a buszban, hiszen mindenki elcsendesedett.

Nemsokára újabb darab tanulásába kezdünk, és reméljük, hogy ha meghívunk, másokat is megörvendeztethetünk.

Pitó Margit

Élő emberi dokumentumok vagyunk

2004 októberében az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének akkori elnöke, Kovács István sepsiszentgyörgyi lelkész közreműködésével két hollandiai protestáns lelkipásztor, Florus Kruyne (remonstráns) és Sietse Visser (református) okleveles pasztorális felügyelők (szupervizorok) ötnapos lelkigondozói képzésen, rendhagyó „tapasztalati tanulás” keretében foglalkoztak nyolc erdélyi unitárius gyülekezeti lelkésszel. E képzésben részesülő „úttörő” csoportnak tagja volt Kiss László tordai unitárius lelkész is, aki a tordai önálló magyar iskola létesítésének bátor harcosaként 2006. február 28-án tragikus hirtelenséggel hunyt el.

A sepsiillyefalvi KIDA-központban már az alapvetésnél megfogalmazódott a továbbképzés célja: tanulni lelkészi szolgálatunk rendjén felmerülő kérdésekből és problémákból. Azóta évente októberben (kivéve: 2005) zajlottak e speciális lelkigondozói tréningek a már említett, szakirányú végzettséggel rendelkező személyek irányításával és felügyeletével. 2008 és 2009 októberében már Bitán, a helyi református gyülekezeti házban és az állami iskola épületében gyűlhettünk össze, hogy egy integrált tanulási módszer alkalmazásával a lelkigondozói hivatás lényeges vetületeivel foglalkozzunk.

E rendkívül hasznos tanulás nem a könyvekből szerzett ismeretre, hanem a szolgálat rendjén szerzett tapasztalatokra épül. A kiindulópon-

tot a szolgálatunk rendjén szerzett tapasztalatok jelentettek, illetve az ezekre való rávilágítás a csoportvisszajelzések segítségével. Ezt további elemzések követték különböző elméletek alapján. A lelkigondozói készségek gyakorlása szerepjátszás segítségével történt. Nem maradt el a pasztorációs szolgálat lelki síkjára való odafigyelés sem. E fenti lépések tették egyedülállóvá ezt a képzési formát, amelyben konkrét anyagok – gyülekezeti beszámoló, egy szó szerint rögzített lelkigondozói beszélgetés, egy lelkigondozói eset, egy prédikáció – segítségével dolgozhattunk. A tréning résztvevői évről évre hozhatunk egy-egy olyan „anyagot”, amellyel kapcsolatban kérdéseik vannak. Mit tudok kezdeni e problémás helyzettel? Hogyan oldhatom meg? Miként járjak el? Ezalatt a „terítéken” levő személyt és az általa exponált problémát a csoporttagok megfigyelték, majd közölték meglátásaikat, azaz visszajeleztek. E tanulási folyamat rendjén a lelkigondozó személye is „vizsgálati tárgygyá” vált: hogyan kommunikál, milyen hiányosságai vannak, a megjelenésében miként mutatkozik meg az életrajza, mit kell megtanulnia. Természetesen sorra kerültek erős oldalai, képességei is. Ez nem minden esetben jelentett kényelmes időtöltést, de rájöhettünk arra, hogy mi magunk vagyunk azok az eszközök, amelyekkel dolgozunk, és amelyekkel remélhetőleg mennyei Szülönk is dolgozik. Ennek nyomán érezhettük

magunkénak a bibliai üzenetet: „Az én Atyám mindez ideig munkálkodik, én is munkálkodom...” Ennek fényében nagyra értékelhettük unitárius hitfelfogásunkat, amely szerint mi Isten földi munkatársai vagyunk, és Isten szívesen dolgozik velünk „munkaközösségben”. A tennivalókat nem végzi el helyettünk, mi az Ő „oltókése” által formálódunk és formálhatunk, ugyanis – az egyik alapmű címét idézve – mi földi ittlétünkben *élő emberi dokumentumok* vagyunk.

2009. október 19-e és 22-e közt ismét Bitán került sor e már sorozatzáronak számító képzőre.

Sietse J. Visser és Florus Kruyne lelkipásztorok, szupervizorok is kézyükkel látták el a Klinikai Pásztorációs Képzés (Klinische Pastore Vorming, KPV) és a Pasztorációs Szupervízió Hollandiai Tanácsa által (Jacob J. A. Doolaard titkár és Willem Putman) kiállított okleveleket a résztvevő nyolc erdélyi unitárius lelkésznek.

Kifejezték reményüket, hogy e pasztorális felügyelet (szupervízió) hamarosan méltó helyet kap a mi lelkigondozói tevékenységünkben is, hogy szervesen beépülhet a kollegiális lelkigondozásba, hisz egészséges körülmények közt minden papi szolgálatot végző személynek szüksége van lelkigondozói segítségre.

Hálások vagyunk, hogy részesei lehettünk e képzési folyamatnak. Adja Isten, hogy mindazt a jót, amit magunkévá tehettünk ez időszak alatt, segítően tovább tudjuk adni embertársaink, a ránk bízottak javára.

Pálffy Tamás Szabolcs

Álom és szüret

Öt éve mindennapos terveink közé tartozik a templom rendbetételének ügye. Rengeteg hegyet megmászunk ezért, sokszor nyakaszegetten értük el a földet, de azért belestünk a felhők fölé is, és minden egyes alkalommal megfogalmazódott, hogy ne adjuk fel! Az ügy kapcsán születtek a különböző rendezvények, ezt a célt szolgálják a kiadványok, és nem utolsósorban ezért kulcsolódnak imára a kezek – most már nemcsak helyben, hanem határokon túl is.

Egy ilyen „megmentési akciót” ajánlott fel itt-jártakor a Buda-környéki Székely Kör elnöke, Bege Attila. Az álomból terv lett, a tervből munka, majd a munkának megérett a gyümölcse. Hála legyen a mi egy igaz Istenünknek!

Hosszú az út az álomtól a szüretig – és keskeny. De jó arra is – a megvalósuláson túl –, hogy barátokat adjon, közösséget kovácsoljon, jókedvre derítsen, vagy akár megtanítsa a bánatban is jelen lenni. Igen, mert egy ilyen út önismeret is, egyfajta tükör, amelybe olykor nagyon nehéz bele-nézni. És még nehezebb ott maradni avagy megmaradni.

Hogy történt? Született egy aszszonykórus, spontánul, olyan emberek-ből, akik szeretnek énekelni. Ez természetes. Aztán született egy érzés mellé: hogy jó együtt énekelni. Majd társult hozzá valami melegség

is, amely akkor kezdett életre kelni, amikor *elmaradt* egy-egy esti találkozás. Ki tudná megfogalmazni, mi az? Sok ilyen érzés szülte azt a műsort, amelyben helyet kapott a varázslatos derzsi múlt a maga sokszínűségével és fájdalmával, a népdalaival és táncával, a határkerüléssel és a kitaszított magyarságával, de ott van a jelene Lidi néni egyszerűségével és békéjével. És mindenekfelett ott magaslik a „szentegyháza”, amely sokaknak ma is az *élet*.

Az utazás költségeit „megszolgálták” az asszonyok: kiflit sütöttek a turistáknak, akik boldogan ízlelgették a derzsi süteményt. Segítő emberek is társultak az útra, akik támogatásukkal nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy utazásunk ingyenes legyen! Köszönet érte!

Budakeszin lelkes csapat fogadott. Egy szüreti mulatság kezdetén léptünk fel, amelynek bevételét a templom javára ajánlották. S bár egy éjszakát végigutaztunk, mindenkinek volt kedve részt venni a bálon, együtt énekelni, beszélgetni, örülni, vagy akár csárdást járni. Másnap az Erdélyi Magyarok Törökbálinti Egyesülete és Törökbálint polgármestere látott vendégül a helyi művelődési házban. Más jellegű fellépés volt ez: csendesebb és megrendítőbb. De az itthonról vitt házi kenyér, szalonna és vöröshagyma ugyanolyan siker volt, mint Budakeszin.

A pénz, ami e két helyen összegyűlt, elegendő lesz arra, hogy Szent László „megtisztuljon”. A restaurátorral beszélgetve kiderült, hogy az északi falrészén be tudják fejezni a feltárásokat, illetve sor kerül arra is, hogy a Szent László-freskókat megtisztítsák. 1887 óta, amióta Huszka József feltárta, így állnak, érintetlenül. Most jön el az a pillanat, amikor színesebben fog pompázni a szent király. Hála az összefogásnak, a segítségnek, az egymásra-figyelésnek.

Igen, ilyen nagy dolgokra képes a szeretet! És ami számomra többlet: magyarokként oldottuk meg ezt az „ügyet” – eddig.

Újvárosi Katalin

Minden Közlöny-Olvásó figyelmébe!

2010-ben havilapunk ára a következőképpen alakul:

Januártól márciusig egy példány 1,50 lejbe, áprilistól kezdve 2 lejbe kerül.

A *Közlöny* első negyedévi előfizetési ára tehát 4,50, egész évre 22,50.

Szerkesztőségünk ajánlja az előfizetési megrendelést.

Olvásóink további hűségét kérjük és előre köszönjük.

A legszentebb ünnep

A keresztény világ ünnepei közül a húsvét mellett kétségtelenül karácsony a legjelentősebb. Jézus születésének időpontját illetően a nyugati és keleti kereszténység egyetért: 2009 évvel ezelőtt jött világra Isten „legjobb gyermeke”, más egyházak hitvallása szerint a Megváltó, a kereszténység-alapító. Az emberiségnek persze azelőtt is volt hite, különböző istenségeket imádtak, de akkor valami egészen új hit, életfelfogás tört fel. Jézus tanítása megváltoztatta a világot: az Őszövetség igazságosságában is „kegyetlenül” ítélkező Istene helyett a *megbocsátóan* igazságos Atyáról szól. A két főparancsolatban Jézus tömören fogalmaz: szeresd Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből, minden erődből, és szeresd felebarátodat, mint magadat. Az emberiség nagy része átérzi ennek az életfelfogásnak a jelentőségét, azt, hogy a gyűlölet helyett a szeretetnek kell áthatnia az emberek közötti kapcsolatot. A karácsony, vagyis Jézus születésének nagyszerű emlékünnepe épp a szereteteszemény világra születésének szimbólumaként jelenti oly sokak számára „az ünnepek ünnepét”.

Az idők folyamán tehát elterjedt Jézus születésének megünneplése *külsőségekben* is, a legendák életrekeltésében – a különböző korok szokásai szerint. A fényes csillag helyett, amely a születés éjszakáján megjelent az égen, ma csillogó karácsonyfák, ünnepi fényárban úszó városi utcák, karácsonyi vásárok, kirakatok, bevásárlóközpontok pompáznak. A pásztorok és a keleti bölcsek látogatása, a kisded megajándékozása mára a családtagok karácsonyi együttléte, közös öröme, egymás ajándékokkal való elhalmozása szokásává vált.

Az ünnepet megelőző időszak, az adventi gyertyák sorra gyújtása figyelmeztet: már csak három, két, majd egyetlen hét van az ünnepig. A keresztény lelkületű ember azonban nemcsak takarítással, bevásárlással, sütés-főzéssel készül, hanem igyekszik lelkét is kitárni az ünnep befogadására, hogy ne kimerülten rogyjon le a karácsonyfa mellé, ne csak (lényegileg „pogány”) eszemiszomból álljon az ünneplés, hanem időt szánjon a családdal az együttlétre, az egymás iránti szeretet gyakorlására, az istentiszteletre, az úrvacsoraosztáson való részvételre is. Fontos, hogy a gyermekek ne csak az ajándékok bontogatására várjanak, hanem legyen türelmük a karácsonyi dalok közös éneklésére, a meghitt ünneplésre. Sokan idős korukban is meghatódva emlékeznek vissza a gyermekkori karácsonyestekre, amikor a család együtt énekelt. Ezek az élmények lelki gazdagságot adnak egy életre, és örökséget, amelyet később értékelve ők is továbbadnak.

folytatás a 20. oldalon

Asztalos Klára

Idősek (hetedik) vasárnapja és tanyai istentiszteletek

Október 18-án hetedik alkalommal került sor a magyarorszáti „öreges vasárnapjára” a nőszövetség szervezésével. Az ünnepség a már hagyományos ünnepi istentisztelettel, ajándékozással majd a nőszövetség, illetve a Kolozsvár-írisztelepi gondnok szavalatával örömkönnyekeket fakasztott a huszonhét megjelent ünnepelt szeméből.

Utána a gyűlésteremben a nőszövetség finom főztjei, s az ünnepi torta mellett régmúlt idők maradandó emlékeit idézték az ünnepelek.

A dombfalusi vasárnap délutáni istentiszteletek sikerin felbuzdulva az ősztől az erdő mögötti tanyán, Dezső Károly keblitanácsos otthonában is tartunk havi rendszerességgel istentiszteletet. Örömmel szoktam újságolni,

hogy arányaiban a dombfalusi istentiszteleten többen vannak, mint az ősi templomunkban Magyarorszáton. Az erdő mögötti reményteljes kezdet után, meg kell állapítanom, talán még nagyobb a részvételi arány az istentiszteleteken. Megható és minden *Közlöny*-olvasóval szeretném megosztani azt az örömet, amelyet ott éltem át, amikor falunk legidősebb lakója, a közel százéves Csete Samu bácsi két botra támaszkodva igyekszik az istentiszteletre, amelyet a háziasszony mély átéléssel elszavalt vallásos versei tesznek ünnepélyesebbé.

Évről évre a potsdami német barátaink minden nyáron ajándékokkal segítik közösségünket. A tőlük kapott szekrényeket a teológiai hallgatók és a bentlakó diákok használatára adtuk át. Tudjuk – a Szentírás tanításából is –, hogy „jobb adni, mind kapni”. (Balázs Tamás)

A *Nők Világa* előfizetésének határidejét 2010-re meghosszabbítottuk 2010 január 31-ig. Az előfizetés díja 4 számra összesen 10 lej postaköltséggel együtt. Várjuk a csoportos és egyéni előfizetéseket a következő címek egyikére:

- Kovács Júlia, 400104 Cluj-Napoca, str. Brassai nr. 6.
- A köri elnökök vagy az egyházközség közvetítésével vagy személyesen Asztalos Klára elnöknek.

Aki rendszeresen szeretné olvasni a *Nők Világát*, kérjük, fizessen elő idejében!

A legszentebb ünnep

folytatás a 19. oldalról

Még van valami, ami szentté teszi a karácsonyi ünnepet: ez a születés, az új emberélet misztériuma. Az orvostudomány megmagyarázza a fogamzás, a terhesség, a szülés folyamatát, mégis van az egészben valami megfoghatatlan, valami szent, amit az ember nem tud megmagyarázni, amiben megérzi az isteni és az emberi világ találkozását. Mit hoz az új ember testiekben, lelkiekben, kire fog hasonlítani, milyen képességekkel, milyen örökséggel jön a világra? Hiszen édestestvérek is mennyire különbözhetnek! Bizony sok titok rejtőzik „kódolva” egy újszülöttnél. A terhesség ideje hasonlít az adventi várakozásra. Az anya, a család szeretettel várja az eljövendőt,

aki meg fogja változtatni az életüket, aki szeretetet kér és ad, összetartja a családot, a jövőt biztosítja, akiért érdemes dolgozni és áldozatot hozni. Karácsonykor Jézus születésére emlékezünk, és ezek a szent és mégis oly emberi érzések újra és újra megérintenek

Ahogy nincs két egyforma újszülött – hiszen mindenki megismételhetetlen egyén, vagyis *személy* –, úgy nincs két egyforma karácsony sem. Az évek múltával a család gyarapodik vagy apad, a gyermekek, unokák felnőnek, szétszóródnak – és ez így természetes, bár sokszor oly nehéz tudomásul venni! Csak az a fontos, hogy a szeretet, az egymás iránti jóérzés, figyelem, segítőkészség, az összetartozás érzése maradjon meg, és akkor mindig gazdag karácsonyunk lesz, még ha térben olykor tengernyi távolság választ is el egymástól.

A kilenc boldogság

Úgy érzem, mi, nőszövetségi tagok irigylésre méltóak vagyunk. Hogy miért? Azért, mert kétszer „éledünk újra” egy esztendő leforgása alatt. Először tavasszal, a nagy természettel egyetemben, majd másodszor így ősszel, évadkezdés idején. Míg mások aláhulló falevelek díszlete előtt sóhajtoznak a tovatűnt nyár fölött, addig mi álmodunk, terveket szövögetünk immáron két évtizede, szerény nőszövetségünk táján.

Kétezer évvel ezelőtt egyszer valaki megkérdezte Jézustól: kik a boldog emberek? Jézus akkor felsorolta nekik a nyolc vagy kilenc boldogságot, amely első olvasásra különösnek tűnhetett nekünk is, akik október első szombatján végül is bevallottuk, hogy *tényleg*, nem a pénz, nem a vagyon, nem a hatalom, nem a dicsőség jelenti számunkra a boldogságot, hanem a béke, a család, az egészség, a szeretet, a megértés és egy olyan közösségi munka, amellyel itt, Segesváron építhetjük Isten országát. Ekkor határoztam el, hogy minden rendszeres találkozásunk előtt „elismételk” magamnak egy boldogságot az alábbiak közül.

Boldogok a lelkükben szegények...

A lelki táplálékra mindig éhes szegényekként imádkoztunk, hogy erősödjék meg bennünk az embertársaink iránti tisztelet és szeretet, hogy boldogok lévén boldogabbá tudjuk tenni azokat az idős embereket, akiket október második vasárnapján ünnepi műsorral köszöntöttünk és a tanácstermünkben szeretetvendégségre hívtunk.

Boldogok, akik sírnak...

Novemberben halottainkra emlékezvén a temetőket járva megvigasztaltattunk, majd 15-én kettős ünnepet ültünk. Egyfelől Dávid Ferenc halálára emlékeztünk, másfelől: száz éve, hogy az 1883-ban megalakult leányegyházközség (1909. november 16-án) anyaegyházközséggé szerveződött. Szavalkozásokkal és énekszámokkal tettük felejthetatlenné e jeles novemberi napot. Rüszt Éva tiszteletes asszonynak köszönhetően a pecsétviaszgom-báról hallottunk előadást.

Boldogok a szelídek...

Adventben – Pünkösdi Csilla Emese református lelkésznel együtt – remélhetőleg várakozással tele, szelíden fogunk közeledni a jászolbölcsőhöz. (Ebben az időszakban csúcsteljesítményekre szoktuk magunkat hangolni a kürtöskalácssütés terén.)

Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra...

Újévben a helybéli lelkész jókívánságaira és áldására várva igyekszünk mindent a legjobb akaratunk szerint megtenni és haladni erőnkhez mérten a tökéletesedés útján, mert „nem minden, aki azt mondja nékem: Uram! Uram!, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.” (Mt 7,21)

Boldogok az irgalmasok...

Bálint Éva gyergyóalfalusi születésű tanítónő, férje unitárius vallásának nagy tisztelője, megígérte, hogy februárban szülőfaluja és vidéke vallásos és farsangi szokásaiból fog nekünk ízelítőt nyújtani.

Boldogok a tisztaszívűek...

Márciusban a Kamerunban élő asszonyokért szeretnénk tiszta szívvel imádkozni és a 2010-es év Világimánapiján várjuk a római katolikus asszonyok meghívását a templomukba. A Nők napja szintén kihagyhatatlan lehetőség – de most már kizárólag nekünk, nőszövetségi tagoknak – az önfeledt kikapcsolódásra is.

Boldogok a békességre igyekezők...

Jakabházi Béla magyar szakos tanár, törzsvendégünk, április hónap folyamán Elek nagyapó békés, mesés világot hozza majd közelebb hozzánk.

Boldogok, akiket az igazságért üldöznek...

Május hónap az ünnepek ünnepe: hisz ekkor szoktunk majálisozni, anyák napját köszönteni, ekkor lesz a konfirmációi ünnepség, ekkor szokott lenni a KUN Konferencia is, ahol mindig megpróbáljuk kifejtetni az „igazunkat”: a nők igazságát.

Boldogok vagytok, ha énmiattam gyaláznak és üldöznek titeket...

Szokásunkhoz híven, június első szombatján szoktunk zárni évadunkat, visszatekintve a már megtett útra, a sok-sok munkára, hogy bátran kimondhassuk: „Boldognak tartom magam”.

Benedek Enikő

Idén is emlékeztünk a dévai várban

Az emberek életében az emlékezés talán van annyira fontos, mint a tervezés, az előrelátás, mert végül is nincs semmi új a nap alatt, és ezért sem árt a múlt példáit szem előtt tartani.

Az unitáriusok számára kevés zarándok- vagy szent hely létezik, Déva vára viszont e kevesek közé tartozik, talán első helyen is: egyházunk alapítója, első püspökünk, Dávid Ferenc mártírhalálának helyszíne. Hogy ki volt ő? Minden unitárius erkölcsi kötelességének kellene hogy tekintse legalább azt tudni róla, amit a kátében is megtalálhatunk. Az ő életére, munkásságára és halálára emlékezve zarándokoltak idén is több százan Déva várának romjaihoz, hogy leróják kegyeletüket.

Az ünnepi istentisztelet délután két órakor kezdődött a várban, gyönyörű napsütésben. A szolgálatot Fülöp Júlia gyakorló teológiai hallgató, egyetemi–ifjúsági lelkész végezte, majd Rácz Norbert ODFIE-elnök, Csáka József

EUE-főgondnok és Rüszt Fogarasi Tibor köri esperes köszöntötte a zarándokokat. Ezt követően mindenkinek lehetősége adódott elhelyezni a megemlékezés gyertyáit és virágait.

A várbeli emlékezés után mindenki hivatalos volt egy csésze meleg teára a dévai leányegyházközség imatermébe, ahol megtekinthették az unitárius teológiai hallgatók, illetve világi diákok 1989-es forradalomra emlékező műsorát. Az elnyomás, a szabadság eszméisége, a szellem szabadsága így kapcsolódott egybe a két megemlékezéssel.

Ezt követően kötetlen, családi beszélgetések zajlottak az imaház termeiben, folyosóin és udvarán a megjelent zarándokok között. Nemsokára azonban eltűnt az 500 fős tömeg Déváról, és a vár magaslatában ismét a csend lett úrrá. Remélhetőleg azokat a hangokat, amelyek betöltötték a délután során a teret, mindenki hazavitte, és egy évig elég lesz belőlük és az emlékekből táplálkozni, hogy majd egy év múlva ismét imákkal, zsoltárokkal betöltve a teret új erőre lelhesünk.

Jobbágy Júlia

Három határon túl

A kisbusz szaporán nyelte az út sávjait. Levike aludt, Noémi aludt és mind aludtunk. Lacit kivéve természetesen, akinek nem kis erőfeszítésbe került ilyen csendes társaságban ébren maradni, de hát sofőrként aligha volt más választása. A szokástól eltérően nem éreztük a hátunk mögött növekvő távolság súlyát vagy örömeit. Újra úton voltunk.

Október 21-e, szerda. A cél: Németország. Az esemény az IARF (International Association for Religious Freedom) regionális, ifjúsági konferenciája. Őszintén, nekünk is majdnem olyan idegennek tündek ezek a szavak, mint Neked, kedves Olvasó. Nem tudtuk mire számítsunk, először vettünk részt hasonló rendezvényen. De tudtuk, hogy ott a helyünk, mert van mit megosztanunk: ifjúsági munkánk tapasztalatait, tanulságait, örömeit és nehézségeit. Minden más még felfedezésre várt. Hiszem, hogy

minden utazás, „idegenben” levés, egy kicsit mindannyiunkon változtat. Egy fokkal tágabbra feszíti a keretet, amiben addig a világot láttuk. Megértünk, megérezzük valamit, amit addig nem. Ez volt egyetlen elvárásunk.

Október 22-én, rövid budapesti pihenő után érkezünk Ludwigshafenbe, a találkozó helyszínére, nyolcan. Heten vártak ránk. Rövid idő alatt erdélyi jókedvvel töltöttük be a helyet. Igazad van, ha azt mondom: nem volt nehéz dolgunk, hiszen a résztvevők felét „mi álltuk”. Jókedvünk az elkövetkező napokban sem lankadt, pedig az elején úgy tűnt, nem lesz könnyű dolgunk. Két zsidó, két arab, egy makedón nemzetiségű és egy Fülöp-szigeti fiatallal kellett együtt dolgoznunk. A különböző nyelvek és kultúrák építette gátak meglepően rövid idő alatt dőltek le. Másként aligha lehet ezt megnevezni, de úgy tűnt, valamiféle univer-

zális nyelven kezdtünk el kommunikálni, ami nem angol, magyar vagy arab, hanem egyszerűen emberi, s amit sokan barátságnak is szoktunk nevezni.

Az együttlétnek hamarosan kettes célját fogalmaztuk meg. Az egyik: betekintést nyerni egymás kultúrájába, a másik: megtervezni a jövő évi, indiai világkonferencia ifjúsági vonatát. Ezek szerint beszámoltunk erdélyi valóságunkról, érthetővé igyekeztünk tenni a „Romániában magyarnak lenni” fogalmát, átadni néhány röpke képet vallásunkról, és arról, hogy mivel foglalkozik ifjúsági szervezetünk. Talán először szembesültünk azzal, hogy „hallgatóságunk” semmiféle előzetes információval nem rendelkezett, de hisszük, hogy ha szavaink nem is, a lelkesezés, amivel minderről beszéltünk, megsejtetett valamit a valóságból. A péntek reggelt arab nyelven köszöntöttük, társaink a Koránból olvastak

folytatás a 22. oldalon

Fülöp Júlia

Három határon túl

folytatás a 21. oldalról

fel, a szombatot együtt ünnepeltük zsidó barátainkkal. Megkóstoltuk a kóser csokit, megtanultuk felkötni a jordániai arab kendőt, éjszakákba nyúlóan faggattuk társainkat a *milyenek a mindennapjaitok* kérdésével.

Mindemellett meglepő pontossággal beszéltük át, miként fogjuk hangunk hallatni a konferencián, mi az, amivel tartalmasabbá tudjuk tenni a résztvevők ottlétét. Rengeteg tervet szőttünk, amelyek legnagyobb reményeink szerint nem maradnak az álmok szintjén, hanem a majdani résztvevők dolgoznak megvalósításukon.

Képességeink szerint igyekeztünk részt venni, átadni valamit abból, amit teszünk, amik vagyunk, s ha ez valakinek egy pillanatig is erőt ad, akkor megérte ott lennünk! Mi magunk többek vagyunk, mint elindulás előtt voltunk, s mert egy kicsivel többet tudunk róla, a világ is az. Több, színesebb, mint azelőtt volt.

Kollégiumi napok a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban

Az idén november 11–14. között rendezték meg a János Zsigmond Unitárius Kollégiumi napokat. Az immár hagyományossá váló programokon kívül számos új, szórakoztató és tanulságos eseményt szerveztek a diákoknak.

A megnyitó rövid áhítata után Popa Márta igazgató köszöntötte a jelenlévőket. Ezután Hegedűs Kornélia tanárnő irányításával ünnepi szavakat hallgathattunk meg, majd a Péterffy Gyula kórus lépett fel többek között a világhírű *Carmina Burana*-ból énekelve részleteket. A megnyitó zárómozzanataként Brassai Sámuel, Berde Mózsa, János Zsigmond és Dávid Ferenc emléhelyeit koszorúztuk meg. Míg a tavalyi kollégiumi napok alkalmával az Orpheus termet, idén két újdonságot is avattunk a megnyitón: a Cserey László könyvtár- és csoportoktatási termet, illetve a Dávid Ferenc díszablót, amelyen a mindenkor Dávid Ferenc-díjas tanulók nevei és tanulmányi átlagai vannak feltüntetve, s amely bizonyára motiváció lesz az elkövetkező nemzedékeknek. Az esti program Felházi Ágnes képzőművész szervezésében képzőművészeti kiállítással folytatódott, amelyet a kollégium I–XII. osztályos diákjainak munkáiból válogatott. Ezt követően a Mikó pályázat nyertese, Csipkés Szende tartotta meg a hagyományos Mikó Imre-estét.

A második nap reggelén Jakabházi Annamária és Demeter Albert tanárok szervezésében úgynevezett „logikai kávéház” nyílt. Az V–XII. osztályos diákok logikai feladványokon dolgoztak négyes csoportokban. Miután ez szellemileg felfrissített, a díszteremben meghallgathattuk Nagy Réka tanárnő és néhány kollégista előadását az idei európai uniós projektekről és teljesítményekről. Ez a programrész azért volt fontos, mert rengeteg eredményt értek el az idén, de nagyrészt ugyanazon diákok dolgoztak minden verseny alkalmával. Fontos volt bemutatni ezeket, hogy ösztönzést adjanak a diákoknak a részvételhez.

Ezzel párhuzamosan az V–VIII. osztályosok az *Az árvalányhajtól a vérű hangyaboglárkáig* címmel Vizauer Tibor Csaba ökológus előadását hallgatták meg, majd a diáktanács szervezésében lepkevadászaton vettek részt. Délben a *Good bye Lenin* című film vetítésére került sor.

A következő program a kollégium színjátszó csoportjának esti műsora volt, ők Solymosi Zsolt rendezésében

Molière *A képzelt beteg* című vígjátékát adták elő, nagy sikert aratva. A színdarab mögött rengeteg munka és próba állt, ennek köszönhető, hogy ilyen „profi” szintű darabot láthatott a közönség, s az is, hogy előreláthatólag nem ez volt az utolsó előadás.

November 13-a, péntek: zsúfolt nap volt kicsiknek és nagyoknak egyaránt. Míg a IX–XII. osztályos diákok áhítaton vettek részt, az I–IV. osztályosok játszóházban szórakoztak, majd töklámpásfestő vetélkedőre került sor. 11 órától az elemi osztályosok Horváth István emléknapon vettek részt. Az V–VII.-esek számára ezen a napon zajlottak le a sportbajnokságok döntői, majd *Jézus tanítványa voltam* címmel Demeter Júlia tanárnő tartott Benedek Elek-emlékelőadást. A IX–XII. osztályosok ezalatt hagyományos iskolatörténeti vetélkedőn vettek részt. Ez az esemény mindig nagy sikernek örvend a diákok körében, izgalom és versenyszellem uralkodik a díszterem-

Molière: A képzelt beteg

ben minden évben. Idén is megvolt ez a hangulat, sőt talán fokozottabban is, hiszen az eddigi felállással ellentétben (eddig minden osztályt 3–3 diák képviselt) idén a vetélkedőn minden osztály minden tagja részt vett.

Dél előtt továbbá Kiss Olivér újságíró előadását hallgathattuk meg *Balkán körút* címmel, amelyből részletes betekintést lehetett nyerni a nemrég még háborútól vérző balkáni államok mai életébe, mindennapjaiba – egy vérbeli turista-riporter megfigyelésével.

Ezután lepkevadászatra került sor, mely a másik hagyományos és izgalmas program minden évben. Idén megváltoztak a játékszabályok, s a papírcetlik, azaz a lepkek közelében egy-egy szervező (tavaly elballagott vendiák) állt, hogy segítsen a lepkéket keresgélőknek, és a sikeres megtalálóknek többletpontokért kérdéseket tegyen fel.

Délután ifjúsági istentiszteletre, majd gólyabálra készültünk. Ez az az esemény, amely minden kilencedikest foglalkoztat, akik félnek és izgulnak, de végül mindig jó buli és önfeledt szórakozás lesz a vége. A gólyák kiállták a próbákat (bár zsákkal a lábon vagy a fejen végigugrálni a Sora áruházig és vissza, hogy aztán Charlie, a csontváz szellemes megjegyzéseit hallgassa az ember, az nem lehetett kellemes dolog). A gólyabál végén a kilencedikesek hagyományos oklevelet kaptak arról, hogy ezentúl vérbeli kollégisták.

Szombaton, záró programként a IX–XII. osztályosok sportbajnokságainak döntőit játszották le. Ez a nap szintén izgalmas volt, a csapat- és versenyszellem nyomta rá bélyegét az egész délelőtre. Idén a sporttevékenységek között szerepelt az osztályok közötti kosárlabdabajnokság is. A kollégiumi napok utolsó programja a tanár- (fáradt)diák mérkőzés volt. Az egész nap sportoló diákokat nagy fölényrel győzték le a tanárok, de ígértek egy visszavágó lehetőséget. A barátságos mérkőzést tavasszal játsszák le.

Az idei kollégiumi napok talán az eddigieknél is tartalmasabban teltek, kimozdulhattunk a hétköznapiakból, miközben tartalmasan és kellemesen töltöttük el az időt, hogy valamennyire újult erővel térjünk vissza a padokhoz és a könyvekhez.

Péntek Borbála

Sportos krónika

2008 elején egy kis csapat akart valami újat, merészet, olyat, ami még nem volt az ODFIE-ben, s amitől talán megindul az egyleti élet a Nyárád mentén. A gondolatot tett követte, és áprilisban meg is szerveztük az első Maros körüli sportnapot Nyárádszeredában. Voltak kicsik, nagyok, lányok, fiúk. Természetesen a főszerep a sporté volt, ezt követte egy finom gulyás, majd egy hangulatos beszélgetés s végül a hazautazás. Kevesen voltak, de a hangulat jó volt, ezért az akkori körüli képviselők úgy gondolták, még egy próbát megér ez a bizonyos sportnap. 2008 szeptemberében újraindult, és lassan a program is kibővült, majd 2008 novemberében az ODFIE Sportszakosztályának élére két új vezető került: Doki (Matka Imre) és Farkas István(ka). Az akkori sportnapon már megjelent a Magyarsárosi DFIE, akik erre az alkalomra külön mezt készítettek maguknak: zöld pólót választottak. Ugyanezen a sportnapon született meg egy bajnokság ötlete is, és ígéretet tettünk Dokival, hogy januárban kezdetét veszi a bajnokság.

Eljött a várva várt januári sportnap, és a létszám megduplázódott. Míg a korábbi sportnapokon 25–30-an voltunk, januárban a résztvevők száma a hatvanhoz közelített. A bajnokságban a következő egyletek in-

dultak: Nyárádgálfalva, Magyarsáros, Nyárádszentmárton-Csíkfalva, Nyárádszereda, Szabéd, Szentháromság. A párharcok kisorsolása után megkezdődtek a küzdelmek a fiúknak, miközben a lányok címereket készítettek mindenik csapatnak, amelyeket a nap végén bemutatnak. Ezen a sportnapon is gondolt jelentett, hogy a lányoknak nem sikerült érdekes, „lányos”, mégis sportos programot kitalálni, de azért a címerfestésnek sikere volt. A következő sportnapon a fiúk fociztak, a lányok pedig a gulyás készítése közben különböző témákról beszélgettek a két körüli képviselő vezetésével – amibe néha az ifjúsági lelkes is beleszólt (habár lehet, hogy csak a gulyásba kerülő kolbász miatt látogatta gyakran a beszélgetés helyszínét).

Mire beköszöntött a tavasz, szeretett egyházkörünkben már mindenki a sportnapról beszélt, és ekkor... Márciusban felvirradt a legnagyobb létszámú és egyben eddigi legsikeresebb sportnap! Végre sikerült a lányoknak is egy sikeres sportot találni: a „floorball”-t. Ezen a sportnapon pontosan 72-en voltunk. Visszatérve a lányok tevékenységére: az említett „floorball” olyan, mint a gyephoki, és teremben játsszák. Ebbe a lányos tevékenységbe még a két sportszak-

osztályvezető is beszállt, nagy sikert aratva. A fiúk természetesen folytatták küzdelmeiket az I. ODFIE Kupáért. Áprilisban folytatódott a küzdelmek, lány pedig nagyon kevés volt. De mint minden, egyszer a sportnapok is véget értek. Május utolsó szombatján szerveztük meg a döntőt, ahol a Nyárádszeredai DFIE a Magyarsárosi DFIE-vel mérte össze erejét, és az előbbi győzött. Ezalatt a lányok gyöngyöt fűztek, bogoztak, kézműveskedtek. A nap fénypontja természetesen a kupa átadása volt, majd csoportkép készült, és mindenki hazament. Nyáron nem voltak sportnapok, de szeptemberben újrazdztük. Októberre már többen lettünk, s reméljük, ez csak így folytatódik! Nos, itt véget ér a múltból szóló krónika.

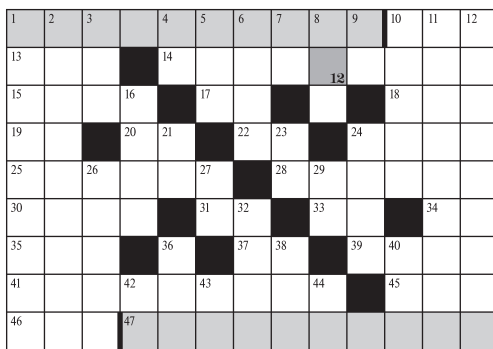
A jövőben szeretnénk minden egyletben megszervezni legalább egy sportnapot. November 21-én a Háromszék-felsőfehéri egyházkörben szerveztünk sportnapot. Reméljük, hogy más egyházkör is kedvet kap e tevékenységhez. Bármikor hívhattok ezzel kapcsolatban, segítünk, és próbálunk megjelenni, akár Doki, akár jómagam.

A marosi egyházkörben januárban természetesen újraindul a bajnokság! Mindenkinnek köszönjük az eddigi részvételt és mindenféle segítséget!

Matka Imre, Farkas István

Híres unitáriusok – 12 (rejtvény-sorozat)

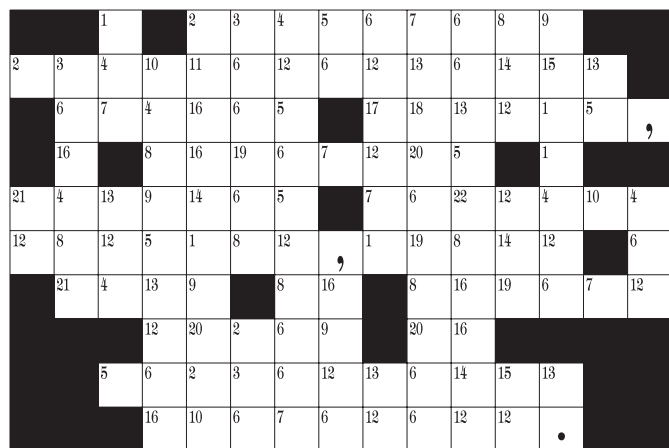
Vízszintes: 1. Az Unitárius Egyház jótévője, alapítványa tette lehetővé az Unitárius Kollégium felépítését (1815-1893). 10. Régi magyar férfinév. 13. Szántóeszköz. 14. Koncerthelyiség. 15. Katonasapka. 17. Keleti táblás játék. 18. Oxigén és lantán vegyjele. 19. Spielberg ürmanója. 20. Pusztát használ. 22. Fűszer. 24. Magasra tart. 25. Van ilyen szoknya is, krumpli is. 28. Önvédelmi sport. 30. Benedek ..., nagy mesemondó. 31. Előd. 33. Meleg. 34. Lakrész! 35. Teherautó-felirat. 37. Középen szít! 39. Színültig. 41. Betegség nélküli állapottal kapcsolatos. 45. Szemmel érzékel. 46. Orosz zongoraművész. 47. Magyar zeneszerző, népdalgyűjtő volt, Nagyszentmiklóson született 1881–1945).

Függőleges: 1. Berámáz. 2. Szántóeszköz része. 3. Holland focista volt. 4. Mutató névmás. 5. Az összeadás szava. 6. Őszi eső jelzője. 7. Szem belseje! 8. Győri sportklub. 9. Tiltás. 10. Zamat. 11. A céltáblába lő. 12. Ókori nép tagja. 16. Mihók mesebeli társa. 21. Töszámnév. 23. Indíték. 24. ..., egészséget! – köszönési forma. 26. Székér, autó része. 27. Növény része. 29. Költői indulatszó. 32. Szerke. 36. Északi folyónk. 38. ... Éva, magyar színésznő. 40. Az orrához. 42. Szeben megyei autójel. 43. Stroncium vegyjele. 44. Igerag.

Egész éves rejtvénypályázatunk végére értünk, kedves Rejtvényfejtő! Akik hónapról hónapra megfejtették a *Híres unitáriusok* rejtvényeit és e „hírességek” nevét beírták a januári számunkban közzétett űrlapba, azok előtt még egy feladat áll: egy szép idézet megkeresése a neves erdélyi író, Tamási Áron Balázs Ferenc mészki unitárius lelkész-író, utazót búcsúztató gyászbeszédéből.

A havonta közölt „Híres unitáriusok”-rejtvények fősorai egyik-másik szürke négyzetének jobb alsó sarkában is szám látható. Az ekként számozott négyzetek betűit másolja át, kedves Rejtvényfejtő, az alábbi hálóbá, a számozásnak megfelelően. Ha helyesen dolgozott, akkor a beírt betűket összeolvasva megkapja a Tamási Áron-idézetet.

A pályázaton való részvételhez szükséges a **24 híres unitárius személyiség neve ÉS az idézet is!** Beküldési határidő: **2010. február 15-e.** A helyes megoldás beküldői között 2010 tavaszán értékes tárgyereményt sorsolunk ki.

A rejtvénysortozatot Forrai Tibor készítette

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár
Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség:
dr. Czire Szabolcs főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Hírek, Ifjúsági Oldal)

Tördelés: **Ruzsa István**
Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,

B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927

e-mail: unitariuskozlon@gmail.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján: www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán

A lapok kiszállításával
kapcsolatos felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
a tárgyhó előtti hónap 20-a.
15 napnál régebbi eseményről szóló
olvasói tudósításokat nem teszünk közzé.

Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.

Lapszámunk szerzői: **Baka Judit** ny. tanítónő (Kolozsvár), **Balázs Tamás** lelkész (Magyarszovát), **Benedek Enikő** út- és hidépítő almérnök, tiszteletes asszony (Segesvár), **Farkas István**, diák (Nyárádszentmárton), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Fülöp Júlia** ifjúsági lelkész, teológiai hallgató (Kolozsvár), **Gazdag Géza** elektromérnök (Sepsiszentgyörgy), **Győrő Dávid** lelkész, EUE-előadótanácsos (Kolozs-Kolozsvár), **Jobbágy Júlia** teológiai hallgató (Kolozsvár-Kövend), **dr. Kovács Sándor** teológiai tanár (Kolozsvár), **Matka Imre** egyetemi hallgató (Segesvár), **Pálffy Tamás Szabolcs** lelkész (Marosszentgyörgy-Szászrégen), **Péntek Borbála** diák, JZsUK (Kolozsvár), **Pító Margit** ny. könyvelő (Székelykeresztúr), **Szabó László** lelkész (Szind-Kolozsvár), **Újvárosi Katalin** lelkész (Székelymúzsna).